

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านชั้บกระบุดร

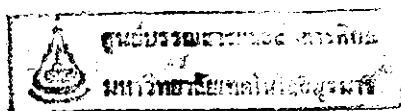
นางสาว ขนิษฐา หวังกันกลาง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ หัวข้อกลาง : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านตำบลกระบุง หมู่ที่ 9 ต.หนองหญ้าขาว อ.สีคิ้ว
จ.นครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กุลวดี รังษีวัฒนานนท์, 81 หน้า

การประเมินกองทุนหมู่บ้านตำบลกระบุง มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบว่ากองทุนหมู่บ้านตำบลกระบุงบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมากน้อยเพียงใด เพื่อทราบปัจจัยด้านบวกและด้านลบของกองทุนหมู่บ้านนี้ และเพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งในทัศนะของชุมชนด้านต่างๆ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้คือ การสัมภาษณ์ การสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และการจัดเวทีอภิปราย รูปแบบการประเมินใช้แบบชีพชีฟโมเดล ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลในด้านต่างๆ จะเก็บข้อมูลตามแบบรายงานต่างๆ (บร.1 – 12) โดยจะเก็บ 30% - 50% ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ซึ่งลักษณะของประชากรและกลุ่มตัวอย่างจะมีทั้งประชากรกลุ่มที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิก คณะกรรมการกองทุนและผู้นำชุมชน ผลการประเมิน คือ กองทุนหมู่บ้านตำบลกระบุงมีความเข้มแข็งดีพอสมควร คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีวิธได้มาและมีคุณสมบัติตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เงิน 1 ล้านบาทของหมู่บ้านตำบลกระบุงได้รับโอนเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2544 โดยได้อนุมัติเงินกู้ให้กับสมาชิกกองทุนแล้ว 4 ครั้ง รวมผู้ที่ได้เงินกู้ทั้งหมด 69 คน รวมเป็นเงิน 1,092,000 บาท ได้รับชำระหนี้คืน 10 ครั้งเป็นเงิน 388,750 บาท ปัจจุบันเหลือเงิน 323,677.79 บาท โดยแบ่งวัตถุประสงค์การกู้ยืมออกเป็นการเกษตร 41 ราย ค้าขาย 23 ราย งานบริการ 4 ราย และซื้อขายของเก่า 1 ราย สมาชิกนำเงินกู้ที่ได้ไปใช้ตามโครงการที่ขอกู้ และส่วนใหญ่จะนำไปประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 44.9 สมาชิกในหมู่บ้านจะมีความสามัคคีอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการทำงานของคณะกรรมการก็มีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน เพื่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

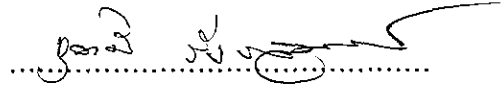
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544.....

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์นิเทศก์.....
และอาจารย์ที่ปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวดี รังษีวัฒนานนท์)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ ดร. วิศิษฐ์ แว่วสูงเนิน)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมิน โครงการ

.....
(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

25 ต.ค. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคล ต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กุลวดี รังษีวัฒนานนท์ อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- รองศาสตราจารย์ ดร. องค์กร อินทร์พรรณ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข, อาจารย์ ดร. พัฒนา กิติอาษา และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- คุณธนา พิพิธกุล, คุณอารีย์ ประสิทธิ์สุวรรณ และพัฒนาชุมชนอำเภอสีคิ้ว ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความร่วมมืออนุเคราะห์ต่างๆ

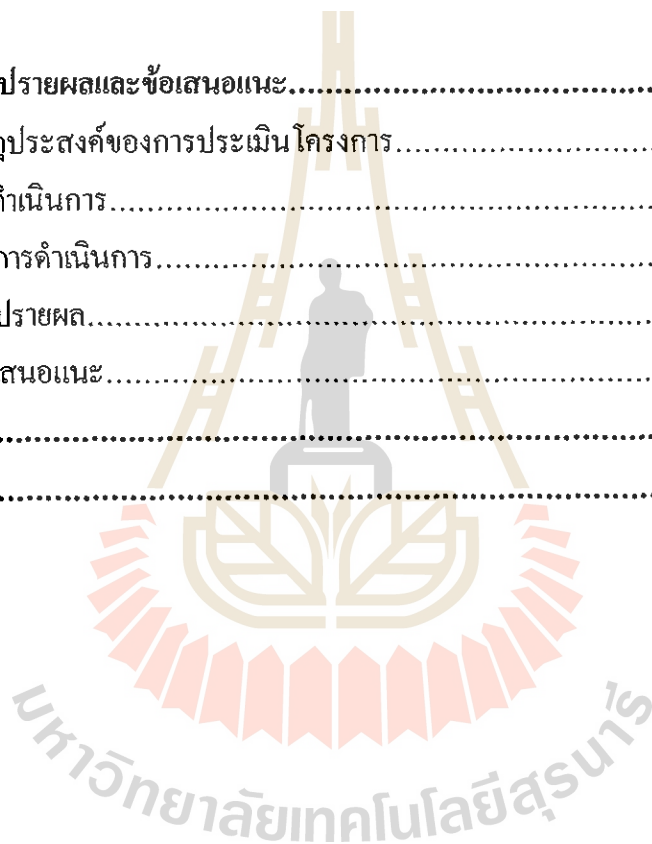
ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

ขนิษฐา หวังกั้นกลาง

สารบัญ

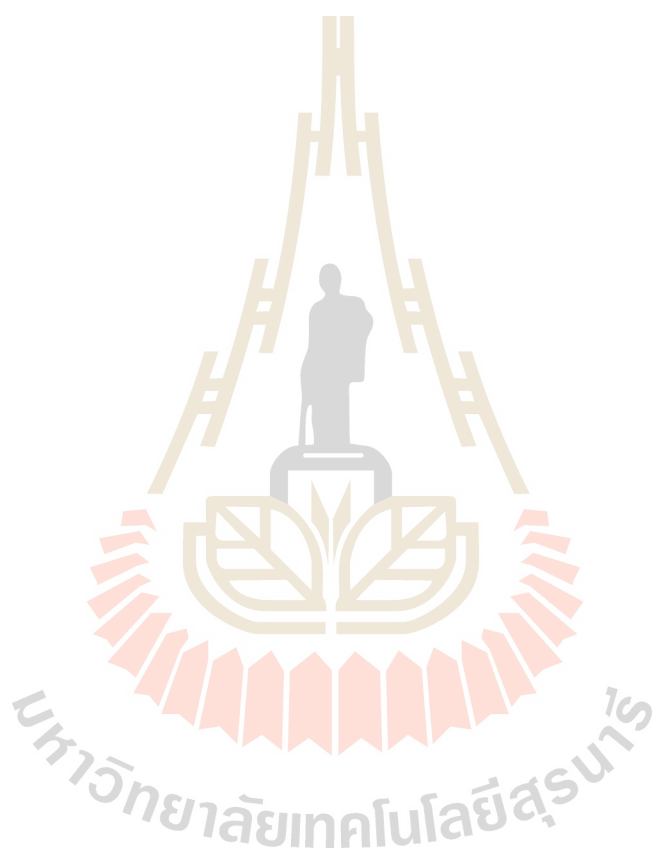
เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอนุมัติ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	3
บทที่ 2 ปรัชญาวัฒนธรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
1. นโยบายหลักการและวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	5
2. ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	6
3. หลักการแนวทางปฏิบัติของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	17
4. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล.....	20
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ.....	22
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	22
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	23
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	24
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	39
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40

เรื่อง	หน้า
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	42
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	43
2. ผลการประเมิน โครงการ โดยภาพรวม.....	57
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ดูแล.....	69
4. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจาก โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง..... แห่งชาติ.....	70
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	71
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	76
1. วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ.....	76
2. วิธีดำเนินการ.....	77
3. ผลการดำเนินการ.....	77
4. อภิปรายผล.....	78
5. ข้อเสนอแนะ.....	80
บรรณานุกรม.....	82
ภาคผนวก.....	83

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. แผนภาพแสดงระบบการทำงานของ โครงการกองทุนหมู่บ้าน.....	
ชั้นกระบุง.....	38

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. พัฒนาการทางประวัติศาสตร์.....	46
2. การประกอบอาชีพของสมาชิกในหมู่บ้าน.....	48
3. ครอบครัวที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง.....	49
4. จำนวนนักเรียนในระดับชั้นต่างๆ	49
5. จำนวนนักเรียนในระดับชั้นต่างๆ	50
6. จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจําแนกตามแหล่งน้ำ.....	51
7. ผลผลิตด้านอื่น ๆ ของหมู่บ้านซ้บกระบุดร	51
8. อาชีพเสริมในหมู่บ้านซ้บกระบุดร.....	52
9. รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัว.....	52
10. ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านต่างๆ.....	53
11. งานบุญหรืองานประเพณีต่างๆ ในรอบ 1 ปี	54
12. คณะกรรมการหมู่บ้านซ้บกระบุดร	55
13. ข้อมูลเกี่ยวกับหมู่บ้านด้านสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก.....	56
14. ระดับรายได้ต่อเดือนของผู้ก้.....	65
15. หนี้สินของครอบครัวผู้ก้และแหล่งเงินก้.....	66

บทที่ 1

หลักการและเหตุผล

เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร แถลงต่อรัฐสภาถึงแนวทางแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นทางการหนึ่งว่า การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็น โครงการหลักและเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาลที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็วด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจน และนำไปสู่การสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนโดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคมเป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตของประชาชน และประชาชนจะได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพสำหรับก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการหารายได้ โดยรัฐบาลจะจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท ในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุน สร้างงาน สร้างอาชีพเสริม และสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน ซึ่งจะเสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ชุมชนจะเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่า และภูมิปัญญาของตนเอง และเมื่อจัดสรรเงินไปแล้วสมาชิกในชุมชนจะมีการเชื่อมโยงและมีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐานบนกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ราชการและเอกชน (หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน 4 มกราคม 45 หน้า 18)

เพื่อจะทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านของบ้านชัยกระบุตร หมู่ที่ 9 ต.หนองหญ้าขาว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา บรรลุตามเจตนารมณ์ข้างต้นมากน้อยเพียงใด จึงสมควรมีการประเมินกองทุนหมู่บ้าน โดยผู้วิจัย ซึ่งเป็นนักศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต ที่เข้ามาประจำอยู่ในหมู่บ้านชัยกระบุตร และเขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินในรูปแบบของ “สารนิพนธ์” เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของท้องถิ่นที่ผู้วิจัยทำการศึกษาอยู่

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

ในกรณีศึกษาการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านระดับนคร มีวัตถุประสงค์ดังนี้

2.1 เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านระดับนครบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มากน้อยเพียงใด

2.1.1 หมู่บ้านระดับนครมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือสวัสดิภาพของสมาชิก

2.1.2 หมู่บ้านระดับนครมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

2.1.3 หมู่บ้านระดับนครมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

2.1.4 เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกัน

2.1.5 ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.2 เพื่อให้ทราบว่าหมู่บ้านระดับนครมีปัจจัยด้านบวกและปัจจัยลบใด ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.3 เพื่อให้ทราบว่าตัวชี้วัดความเข้มแข็งตามความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้านระดับนคร และข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการประเมินความเข้มแข็งของชุมชนที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้กำหนด

3. กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎี หรือต้นแบบทางความคิดที่ผู้วิจัยใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านระดับนคร เป็นต้นแบบความคิดในเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อทราบรายละเอียดต่างๆ ได้แก่ ด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตเพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ โดยอักษรย่อมีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านชั้นประถมศึกษา

1. ศึกษาและทำความเข้าใจในเกี่ยวกับเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. เข้าไปศึกษาและเก็บข้อมูลตามพื้นที่ที่มีหน้าที่ต้องไปศึกษา
3. เก็บข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านชั้นประถมศึกษา จากคณะกรรมการกองทุนและชาวบ้านทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่ได้เป็นสมาชิก
4. เก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งของชุมชนตามแบบรายงาน บร.2
5. สอบถามกลุ่มผู้ที่ถูกเงินว่าดำเนินงานอย่างไร มีปัญหาอะไร
6. สรุปความเข้มแข็งของชุมชน
7. ใช้ชีพชีพอโมเดลในการประมวลสังเคราะห์ข้อมูลหมู่บ้านชั้นประถมศึกษา
8. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านชั้นประถมศึกษา จากแบบรายงาน บร. ต่างๆ
9. สรุปผลการดำเนินงานและจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบของการจัดทำสารนิพนธ์

การเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาและวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บแบบสำรวจตามแบบรายงาน (บร.) ต่างๆ ซึ่งจะมีวิธีการเก็บดังนี้

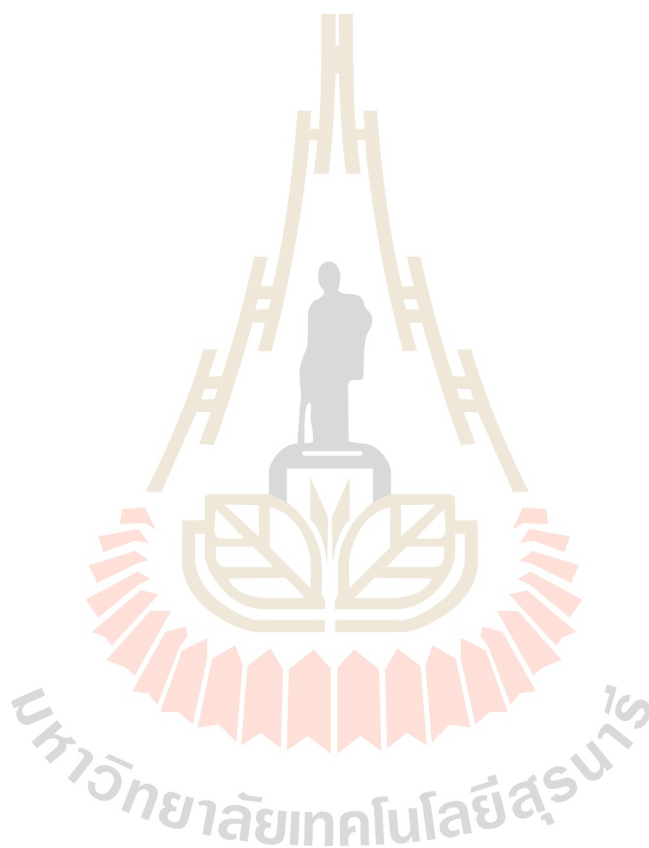
1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เก็บข้อมูลโดย
  - 1.1 เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ 30-50 % ของครัวเรือนทั้งหมด เช่น บร. 9
  - 1.2 การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เช่น บร. 2
  - 1.3 เก็บข้อมูลจากการสังเกต
  - 1.4 เก็บข้อมูลโดยการอภิปรายกลุ่ม จะมีการนัดให้กลุ่มเป้าหมายมาประชุมร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน
2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เช่น กชช 2 ค, จปฐ 2

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษานี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านชั้นประถมศึกษา
2. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านชั้นประถมศึกษา

3. ผู้วิจัยได้ตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารจัดการเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านชั้น
กระบุง ตามความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้าน
4. ผู้วิจัยได้ทราบถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงานของคณะกรรมการของกองทุน
หมู่บ้านชั้นกระบุง

บทที่ 2

ปรัทศวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาต่างๆ ที่ปรากฏในบทนี้ ได้รวบรวมและสรุปจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลอื่นๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านเทคนิคการประเมิน ซึ่งนำมาใช้ในการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกรณีศึกษาบ้านชัยกระบุตร หมู่ที่ 9 หลักวิชาการด้านเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมินดังกล่าวมี 4 ด้าน ได้แก่

1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. หลักการประเมิน โครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล

1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้แถลงต่อรัฐสภาถึงแนวทางการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม โดยการตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการหลักและเร่งด่วนที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ซึ่งกองทุนนี้จะช่วยลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคมเป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตของประชาชน ซึ่งประชาชนจะได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพสำหรับก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ รัฐบาลจะจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญดังต่อไปนี้

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตตนเองด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง

3. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
4. เชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม
5. กระจายอำนาจ และพัฒนาประชาธิปไตยให้ท้องถิ่น
6. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองสำหรับการลงทุน เพื่อการ พัฒนาอาชีพ หรือเพิ่มรายได้ เพื่อการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย การบรรเทา เหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านให้สามารถบริหารและจัดการเงินทุนของตนเอง

3. เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถ และการแก้ไขปัญหาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

4. เสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน

5. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของเทศบาลในอนาคต

2. ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6. ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะ

รัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คนเป็นกรรมการ เลขานุการนายกรัฐมนตรื เป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 4 คน

ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

ข้อ 7. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดวาระตามวาระหนึ่ง หากยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 8. นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- ดาย
- ลาออก
- เป็นบุคคลล้มละลาย
- คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- ได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9. การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีก เสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 10. คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. กำหนดแผนการจัดการเงินทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรี
4. กำหนดแผนงานและอกระเบียบข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้งและแนวทางการบริหารงานของกองทุน
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการเงิน การเก็บรักษา การจัดหา การจ่ายเงินและรักษาผลประโยชน์ของกองทุน
6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน
7. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
8. ออกระเบียบ คำสั่งและประกาศอื่นๆ เพื่อให้ปฏิบัติตามระเบียบ
9. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้
10. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
11. ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติ ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 11. การประชุมของคณะอนุกรรมการ ให้นำข้อ 9 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม

ข้อ 12. ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ได้เข้าประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาค่าเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 13. ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 14. สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาของคณะกรรมการและอนุกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ และของกองทุน
4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
6. จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการกองทุน
7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
8. ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
11. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 8 ให้คณะกรรมการเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ “กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” กับธนาคารเพื่อสำรองจ่ายและเตรียมจัดสรรให้แก่กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง

ให้ธนาคาร โอนเงินจาก “บัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” เข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองตามคำสั่งจ่ายของคณะกรรมการ

ข้อ 9 ให้คณะกรรมการจัดสรรเงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติไปยังบัญชีกองทุนหมู่บ้านและบัญชีกองทุนชุมชนเมือง บัญชีละหนึ่งล้านบาท ภายในระยะเวลาสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

ข้อ 11 คณะกรรมการมีอำนาจระงับการจ่ายเงินจากบัญชีกองทุนหรือให้กองทุนขาดใช้หรือให้ส่งคืนเงินในกรณีที่กองทุนเบิกจ่ายไปแล้ว อันเนื่องมาจากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าคณะกรรมการกองทุนไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด หรือกระทำการอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อกองทุน

ข้อ 13 คณะกรรมการสนับสนุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. กำหนดแผนปฏิรูปการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามแนวทางให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

2. สนับสนุนและพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด ในการทำหน้าที่ให้การสนับสนุนด้านวิชาการและการจัดการแก่กองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ

3. บูรณาการแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการของกองทุน

4. ปรับปรุง แก้ไข ระเบียบ ข้อบังคับกองทุนตามแผนงานโครงการของรัฐ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ใกล้เคียงกับกองทุน เพื่อเอื้ออำนวยให้กลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้าน สามารถรวมกองทุนเข้ากับกองทุนได้ตามวัตถุประสงค์

5. แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสนับสนุน

7. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ข้อ 15 ให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. รับขึ้นทะเบียนกองทุนตามระเบียบและวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด

2. ให้ความเห็นผลการประเมินความพร้อมของกองทุน ซึ่งผ่านการประเมินของคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับชุมชนตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด

3. สนับสนุนให้เกิดการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัด ให้เป็นไปตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนดเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์

5. ประสานความร่วมมือเพื่อสนับสนุนด้านวิชาการและการจัดสรรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกองทุนในจังหวัด

6. จัดทำระบบข้อมูลเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนต่างๆ ในจังหวัด เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนและส่วนที่เกี่ยวข้องต่างๆ ทราบ

7. รายงานผลการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัดให้คณะกรรมการทราบตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด

8. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการสนับสนุนมอบหมาย

ข้อ 16 ให้กองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุนจำนวนไม่น้อยกว่าเก้าคน แต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วยกรรมการทั้งชายและหญิงในสัดส่วนเท่าเทียมกัน ซึ่งมาจากการคัดเลือกกันเอง โดยสมาชิกซึ่งกรรมการดังกล่าวเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบที่จะบริหารจัดการกองทุน ซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง และต้องมีคุณสมบัติตามข้อ 17

ข้อ 17 กรรมการกองทุนต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังนี้

1. เป็นผู้มิใช่ชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน

2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุสิบปีบริบูรณ์

3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงิน ตลอดจนยืนยันในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่เป็นโทษ

สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก

7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด

8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐ
ธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20(3) และ(4)

ข้อ 18 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. บริหารจัดการกองทุน รวมทั้งตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของ
เงินกองทุน เพื่อสอดคล้องและเกื้อกูลกับกองทุนอื่นๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้าน

2. ออกระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุนที่ไม่
ขัดแย้งกับระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดและต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

3. รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก ทั้งที่เป็นกลุ่ม องค์กรชุมชน หรือปัจเจก
บุคคลในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

4.สำรวจและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ อุตสาหกรรมครัวเรือนและ
วิสาหกิจชุมชนในเขตท้องที่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น ตลอดจนสำรวจและจัดทำข้อมูลดังกล่าว
ของกองทุนอื่นๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

5. พิจารณาการให้กู้เงินตามระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

6.ทำนิติกรรมสัญญา หรือดำเนินการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับภาระผูกพันของ
กองทุน

7. จัดหรือเรียกประชุมสมาชิกตามที่กำหนดหรือได้ตกลงกัน หรือตามที่สมาชิก
จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของสมาชิกทั้งหมดลงลายมือชื่อทำหนังสือร้องขอ และจะต้องดำเนินการ
ให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง

8. จัดทำบัญชีและส่งมอบเงินที่ได้รับการจัดสรร ดอกผล ผลตอบแทน หรือราย
ได้ที่เกิดขึ้นจากเงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการคืนให้แก่กองทุนให้ครบเต็มตามจำนวนที่
ได้รับอนุมัติให้เบิกจ่าย ในกรณีที่คณะกรรมการมีหนังสือหรือคำตั้งเป็นที่สุด เนื่องจากคณะ
กรรมการกองทุนไม่ปฏิบัติตามหรือบริหารจัดการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับ ที่
กองทุนกำหนด

9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดหรือมอบหมาย

ข้อ 19 กรรมการกองทุนมีวาระตำแหน่งคราวละ 2 ปี ในกรณีที่กรรมการกองทุน
พ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้คณะกรรมการกองทุนประกอบด้วยกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มี
อยู่ และให้คณะกรรมการกองทุนจัดให้มีการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งแทนกรรมการกองทุน
ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อ 16 ภายในระยะเวลาสามสิบ
วัน กรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับคัดเลือกอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน
สองวาระติดต่อกันมิได้

ข้อ 21 ให้คณะกรรมการกองทุนเลือกกรรมการด้วยกันเป็นประธานกรรมการกองทุน รองประธานกรรมการกองทุน เภรัณญิกกองทุน และเลขาธิการกองทุน

ข้อ 22 การประชุมคณะกรรมการกองทุนต้องมีกรรมการมาประชุมเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการกองทุนทั้งหมด เท่าที่มีอยู่ในขณะนั้น จึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการกองทุนไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการกองทุนทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการกองทุนและรองประธานกรรมการกองทุนไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

ข้อ 23 กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง อาจประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้

1. เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
2. เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้โดยปราศจากภาระผูกพัน
3. เงินกู้ยืม
4. ดอกผลหรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกองทุน
5. เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
6. เงินค้ำหุ้น
7. เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
8. เงินและทรัพย์สินอื่นๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

ข้อ 25 คณะกรรมการกองทุนสามารถกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุน ให้สมาชิกถือหุ้นของกองทุนหรือมีเงินฝากสัจจะไว้ที่กองทุน ในการชำระค่าหุ้น สมาชิกอาจชำระเป็นเงิน ทรัพย์สิน หรือแรงงานตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 27 นอกจากการประชุมใหญ่สามัญประจำปีแล้ว คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกประชุมวิสามัญเมื่อใดก็ได้ เมื่อมีเหตุที่ต้องขอมติหรือขอความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกตามระเบียบนี้หรือเมื่อคณะกรรมการกองทุนจะเห็นสมควร

นอกจากกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายในระยะเวลาสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับการร้องขอเป็นหนังสือจากสมาชิกซึ่งเข้าชื่อกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

ข้อ 28 ในการประชุมสมาชิกต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม สมาชิกจะมอบอำนาจเป็นหนังสือให้บุคคลอื่นมาประชุมแทนตนก็ได้แต่ผู้รับมอบอำนาจนั้นจะรับมอบอำนาจจากสมาชิกเกินกว่าหนึ่งรายมิได้

การประชุมคราวใดมีสมาชิกมาประชุมไม่ครบองค์ประชุม ให้นำประชุมอีกครั้ง หนึ่งภายในสิบห้าวันนับแต่วันนัดประชุมครั้งแรก ในการประชุมครั้งถัดถ้ามิใช่เป็นการประชุม ใหญ่สามัญประจำปี เมื่อสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดก็ให้ ถือเป็นองค์ประชุม

ข้อ 30 สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการ กองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 31 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวน สองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่ กำหนดไว้ ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท

ข้อ 35 การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตาม ความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้ กู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

การชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องนำ เงินไปส่งคืน ณ ธนาคาร และนำหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนไปมอบให้คณะ กรรมการกองทุน เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 36 ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทน ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระบุหรือข้อบังคับที่ กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อน ผันการชำระหนี้ คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณาลดหรือปรับลดเบี้ยปรับ ให้แก่ผู้กู้ รายหนึ่ง รายใดก็ได้เมื่อมีเหตุผลอันสมควร และด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่ง หรือดำเนินการอื่นๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

ข้อ 37 ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อ มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้ นำเงิน ไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันทีและพ้นจากสมาชิกภาพ ในระยะเวลาสามสิบวันหลังจากวันยก เลิกสัญญา

ข้อ 38 ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำบัญชีของกองทุนตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่คณะกรรมการกำหนดอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง และแจ้งให้สมาชิกทราบ รวมทั้งให้จัดทำสรุป ผลการดำเนินงานประจำปีรายงานต่อคณะกรรมการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

คณะกรรมการกองทุนต้องจัดให้มีระบบการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี และการพัสดุ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบของสมาชิกเป็นหลัก คณะกรรมการอาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลที่เห็นสมควรเป็นผู้ตรวจสอบกองทุน เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบและประเมินผลการบริหารจัดการกองทุนและการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนได้ตามที่เห็นสมควร ในการนี้ให้คณะกรรมการกองทุนมีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบกองทุน

3. ระเบียบของกองทุนหมู่บ้านระดับนคร

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระดับนคร มีดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้งของกองทุน เลขที่ 104/8 หมู่ที่ 9 ตำบลหนองหญ้าขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30140 โทรศัพท์ 044-418138
2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน
  - 2.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
  - 2.2 เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิก
  - 2.3 เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
  - 2.4 เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม
  - 2.5 เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น
3. แหล่งที่มาของกองทุน
  - 3.1 เงินที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาล
  - 3.2 ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดจากเงินกองทุน
  - 3.3 เงินออมทรัพย์จากสมาชิก
  - 3.4 ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
  - 3.5 เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
4. คุณสมบัติของสมาชิก
  - 4.1 เป็นผู้ที่พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน
  - 4.2 เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุนและสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
  - 4.3 เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
  - 4.4 เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
  - 4.5 เป็นผู้ที่มีความอดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
  - 4.6 บุคคลนั้นต้องมีอายุ 15 ปีบริบูรณ์เป็นต้นไป

- 4.7 ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือเสมือนไร้ความสามารถ
- 4.8 มีเงินออมรายเดือนกับกองทุนรายละ 30 – 50 บาท
- 4.9 ประพฤติตนดี ไม่เสพหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก
  - 5.1 ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน
  - 5.2 ผู้ที่มีคุณสมบัติ ตามข้อ 6 คือ มีอายุ 15 ปีบริบูรณ์ สามารถยื่นความจำนงสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง ทุกวันที่ 5 ของเดือน
  - 5.3 คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก โดยชอบธรรม โดยมติเห็นชอบ 3 ใน 4 ของคณะกรรมการกองทุน
  - 5.4 สถานที่รับสมัคร ณ ที่ทำการกองทุน เลขที่ 104/8 หมู่ 9 ต.หนองหญ้าขาว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา
6. สมาชิกขาดหรือพ้นจากสภาพการเป็นสมาชิกตามเหตุต่างๆ ดังนี้
  - 6.1 ตาย
  - 6.2 ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
  - 6.3 วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
  - 6.4 จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด
  - 6.5 ผู้กู้ยืมเงินนำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ตามสัญญา ให้คณะกรรมการยกเลิกสัญญาและเรียกเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยเต็มจำนวน โดยทันที และให้คณะกรรมการเรียกประชุมสมาชิกให้พ้นจากสมาชิกห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกเป็นระยะเวลา 2 ปี
7. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้
  - 7.1 บริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน
  - 7.2 ออกระเบียบข้อบังคับ หรือหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการบริหารกองทุน
  - 7.3 รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิกทั้งที่เป็นกลุ่ม องค์กรชุมชน หรือปัจเจกบุคคล
  - 7.4 พิจารณาการให้กู้เงิน ตามระเบียบข้อบังคับ
  - 7.5 ทำนิติกรรมสัญญา และกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุน
  - 7.6 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่ง ไม่เกินจำนวน 20,000 บาท หากมีสมาชิกกู้เงินเกินกว่า 20,000 บาท ให้ประชุมสมาชิกชี้ขาด แต่ต้องไม่เกิน 50,000 บาท
  - 7.7 ผู้กู้ยืมเงินนำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ตามสัญญา ให้คณะกรรมการยกเลิกสัญญาและเรียกเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยเต็มจำนวน โดยทันที แล้วให้คณะกรรมการ

เรียกประชุมสมาชิกให้พ้นจากสมาชิกห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกเป็นระยะเวลา 2 ปี

7.8 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ต้องขอขึ้นทะเบียนจัดตั้ง ที่ธนาคารสาขาและเปิดบัญชีเงินฝากออกทรัพย์ภายใต้ชื่อบัญชี กองทุนหมู่บ้านซัพพอร์ต

8. อัตราดอกเบี้ย

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 6 ต่อปี หรือ ร้อยละ 0.50 บาทต่อเดือน

9. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

9.1 เป็นทุนเพื่อสมทบกองทุน 30%

9.2 เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน วัด ร.ร. 10%

9.3 ค่าตอบแทนคณะกรรมการ 20%

9.4 บริหารกลุ่ม 20%

9.5 ปันผลสมาชิก 20% เมื่อครบ 2 ปี ของการฝากเงินออม

3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.1 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (บ้านซัพพอร์ต) นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองได้ ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามสภาพความเป็นจริงสำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านแผนแม่บทชุมชน เพื่อทำความเข้าใจผู้นำธรรมชาติ และผู้นำทางารเรื่อง ของแผนแม่บทชุมชน กำหนดแผนพัฒนาชุมชน และทำกิจกรรมร่วมกัน

2. ด้านระเบียบกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้สมาชิกรับรู้และเข้าใจในระเบียบกองทุนหมู่บ้านของรัฐบาล เพื่อยกร่างและปรับระเบียบให้สอดคล้องกับหมู่บ้าน

3. ด้านคณะกรรมการกองทุนระดับหมู่บ้าน เพื่อมาช่วยกันยกร่างระเบียบ ตกลง หลักเกณฑ์ และวิธีการคัดเลือกคณะกรรมการ และคัดเลือกคณะกรรมการตามขั้นตอนที่สมาชิกเห็นชอบ

4. ด้านสมาชิกหมู่บ้าน เพื่อแบ่งบทบาทหน้าที่ของคณะทำงานชาวบ้านในชุมชน เพื่อจัดกิจกรรมเสริมพัฒนาทักษะอาชีพ การตลาดให้สมาชิกและเตรียมทำบัญชีการเงิน

3.2 แบบติดตามสังเกตการณ์ คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่างๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวคือว่า

1. จะต้องมีการเวียนสามในที่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
2. การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นตาม ข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้
  - 1) เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
  - 2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
  - 3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่คิดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียหายด้านการเงิน ตลอดจนยืนยันในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
  - 4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
  - 5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
  - 6) ได้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก
  - 7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการองค์กรหรือหน่วยงานที่สังกัด
  - 8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2430
  - 9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3)และ(4)

3.3 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งให้ คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท ส่วนการอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉินให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

3. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอกู้ทั้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจารีตประเพณี และสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

6. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

7. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

8. ในกรณีที่ผู้กู้ได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

3.4 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านนี้ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วให้มีการพัฒนาต่อไป เพื่อที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนนั้นๆ อย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการ และการประเมินโครงการ ได้เข้าไปศึกษาข้อมูล และนอกจากนี้โครงการนี้ยังเป็นการสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน 74,881 คน ให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

ผู้วิจัยก็ได้เข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ที่มีความรับผิดชอบอยู่ ก็ได้เห็นการทำงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านว่าปฏิบัติงานกันอย่างไร มีปัญหาอะไร แล้วแนวทางแก้ไขทำกันอย่างไร การทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านซับซ้อนนั้นเป็นอย่างไรบ้าง แล้วผู้วิจัยก็ได้ศึกษาข้อมูล และเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อประกอบในการประเมินผลโครงการของผู้วิจัย ซึ่งผลที่ได้จากการประเมินโครงการก็คือ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านสามารถที่จะช่วยให้บริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านมีประสิทธิภาพขึ้น เช่น ผู้วิจัยจะต้องส่งรายงานความคืบหน้า หรือ การเปลี่ยนแปลงของกองทุนทุกๆ เดือน ซึ่งจะต้องไปขอยุทธศาสตร์ต่างๆ จากผู้ทำบัญชี ก็จะทำให้ผู้ทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน ต้องทำบัญชีอยู่เรื่อยๆ จึงทำให้ไม่เกิดการสะสมงานไว้ในภายหลัง และผู้วิจัยก็ได้จัดกลุ่มเสวนาในอาชีพต่างๆ ในหมู่บ้านที่กู้ยืมเงินกองทุนไป ว่านำไปใช้อะไร ได้ผลอย่างไร เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กัน ก็เป็นการกระตุ้นให้ผู้กู้เงินไปให้นำเงินไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้เพิ่มขึ้น ทำให้มีอาชีพ และรายได้เพิ่มขึ้น

4. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล

รูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล

แนวคิดและรูปแบบการประเมินชีพพีของสตัฟเฟิลบีม ในหนังสือ การประเมินเพื่อพัฒนา 2545 : 89 – 91

สตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ”

ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตัฟเฟิลบีม

สตัฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3. วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

และสตีฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบซิพพ์ (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

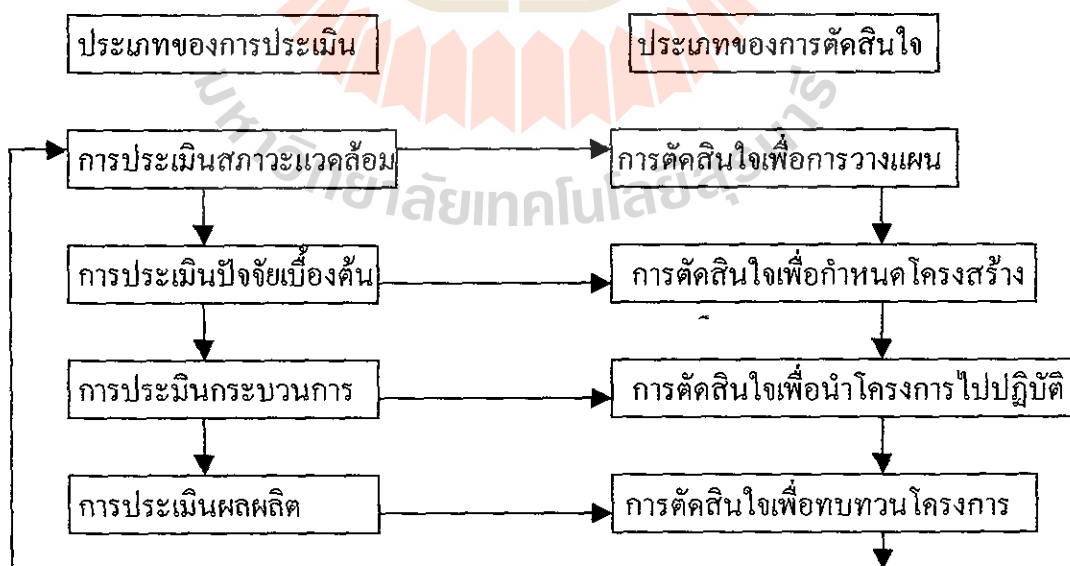
1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการ โครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการ โครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยกเลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยน โครงการ

สตีฟเฟิลบีม ได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจดังนี้

แผนภูมิที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของ สตีฟเฟิลบีม

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษารายการเฉพาะหมู่บ้าน ชัยกระบุตร ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าไปปฏิบัติงานตั้งแต่เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความจริง ดังที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ในบทที่ 1 ดังนั้น บทที่ 3 จึงมี 6 ด้าน ดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของหมู่บ้านชัยกระบุตร หมู่ที่ 9 ตำบลหนองหญ้าขาว อำเภอสีคิ้ว มีวิธีการประเมินโครงการดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเป็นการประเมินเชิงระบบ (System Approach) ซึ่งมีนักวิชาการหลายคนได้นำแบบจำลองเพื่อใช้ในการประเมินได้แก่ สตรีทเวน สเตค สดฟเฟิลบีม ซึ่งอธิบายรายละเอียดดังนี้

1. รูปแบบการประเมินของสตรีทเวน เป็นการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลการตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมินซึ่งแบ่งการประเมินออกเป็น 2 ประเภท

- 1.1 การประเมินยึดเป้าหมายเป็นหลัก
- 1.2 การประเมินที่ไม่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก

2. รูปแบบการประเมินของสเตค ได้กล่าวถึงการประเมิน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย แล้วนำมาจัดให้เป็นระบบที่มีความหมายในการประเมิน

3. รูปแบบการประเมินชีพของสตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดการประเมินออกเป็น 4 ประเภท และได้ประยุกต์ใช้กับ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของชาวบ้านชั้นกระบุงร ทั้งระดับหมู่บ้าน และระดับรายบุคคล (ผู้กู้) ดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้านทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล(ผู้กู้)

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร หมายถึง กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษาวิจัย ซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยการปกครอง หรืออาจเป็นสิ่งมีชีวิตอื่นๆ หรือเป็นสิ่งไม่มีชีวิต ซึ่งมีลักษณะที่สามารถมองเห็นและรับรู้ได้

สำหรับกลุ่มประชากร ที่ผู้วิจัยนำมาศึกษา ครั้งนี้ คือ ประชากรทั้งหมดในหมู่บ้านชั้นกระบุงร ทั้งที่เป็นผู้กู้และ ไม่เป็นผู้กู้เงินกองทุน และทั้งผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนและผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิก

กลุ่มตัวอย่าง (Sample or Sampling Group) หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่าง เพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษากลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษา ในครั้งนี้จะเป็นกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุน

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านชั้นกระบุงร ซึ่งมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่างๆ รวมทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชั้นกระบุงร	จำนวน	15	คน
2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านชั้นกระบุงร	จำนวน	93	คน
2.1 สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน	69	คน
2.2 สมาชิกทั่วไป	จำนวน	24	คน
3. ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	508	คน

4. ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส	จำนวน	5	คน
5. ข้าราชการเจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	จำนวน	6	คน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ

ตัวแปร หมายถึง ชื่อของกลุ่มข้อมูลประเภทเดียวกัน ตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ในการอ้างถึง หรือนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

ตัวชี้วัด หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการ ประเมิน หรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้นจะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้น จะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรมอย่างไร

ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ตัวแปรและตัวชี้วัดใช้ในการประเมิน โครงการนั้น ใช้ชีพชีพอโมเดลมาเป็นหลักขององค์ประกอบเพื่อหาตัวแปรและตัวชี้วัด ซึ่งแสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในรูปของชีพชีพอโมเดลมีองค์ประกอบดังแผนภูมิที่ 1 โดยประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบดังนี้

1. หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารและแนะนำส่งเสริมผู้กู้โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วงคือ หน่วยระบบ AA
2. หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละรายโดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วย BB

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้
  - 1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
    - 1.1.1 ความยากจนของประเทศ
    - 1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SME)
    - 1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
    - 1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
    - 1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
    - 1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท
    - 1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

1.2 ตัวชี้วัดบริบทท้องถิ่น ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

Context	เครื่องมือที่ใช้เก็บ	การเก็บข้อมูล	ข้อมูลที่ต้องการถาม
C1- ประวัติความเป็นมาหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 ศึกษาจากเอกสาร 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์และสอบถามจากผู้นำชุมชนผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ศึกษาจากข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้ว 	<ol style="list-style-type: none"> ที่มาของชื่อหมู่บ้าน คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้านอพยพมาจากที่ไหนและเหตุใดจึงอพยพมา สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านมีสภาพอย่างไร อาชีพเดิม คืออะไร อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้ว คืออะไรเพราะอะไรจึงเลิกทำ อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณสุขปโภคมีประมาณ พ.ศ. ไດ

Context	เครื่องมือที่ใช้เก็บ	การเก็บข้อมูล	ข้อมูลที่ต้องการถาม
C2- สภาพ ภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน	- ศึกษาจากเอกสาร - สังเกต - สัมภาษณ์	- เก็บข้อมูลจากเอกสารได้บันทึกสภาพของหมู่บ้านไว้ - สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและผู้อาวุโสในหมู่บ้าน	- ลักษณะที่ตั้งหมู่บ้าน - อาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น - แผนที่หมู่บ้าน
C3- สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 1 2. สังเกต	1. สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนครุในหมู่บ้าน 2. ดูจากเอกสารสถานีอนามัย, ตำบล, เกษตร	1. อาชีพหลักและอาชีพรองของชาวบ้าน 2. จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร 3. จำนวนและประเภทร้านค้าในหมู่บ้าน 4. จำนวนที่ดินทำกินโดยเฉลี่ย 5. จำนวนโรงสีในหมู่บ้าน 6. โรงเรียนในหมู่บ้าน (จำนวนครู/นักเรียน)
C4- วัฒนธรรมประเพณี	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 1 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร	1. สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส และชาวบ้านในหมู่บ้าน	1. จำนวนวัด 1 โบสถ์ 2. จำนวนพระ 3. ภาษาพื้นบ้าน 4. ประเพณีที่สำคัญ 5. ความเชื่อด้านต่างๆ
C5- ผู้นำชุมชนการรวมกลุ่มและภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 1 2. สังเกต	1. สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน 2. ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่และสังเกต	1. จำนวนและสภาพของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน, ไฟฟ้า, ประปา, หอกระจายข่าว, ศาลาประชาคม 2. จำนวนทรัพยากร

Context	เครื่องมือที่ใช้เก็บ	การเก็บข้อมูล	ข้อมูลที่ต้องการ
C6- ผู้นำชุมชนควรรวมกลุ่มและภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.1 2. สังเกต	1. สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน	1. กลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน (จำนวนสมาชิก ทุนของกลุ่ม กิจกรรมกลุ่ม ปีก่อตั้ง) 2. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านต่างๆ (ชื่อ, อายุ, ความเชี่ยวชาญ)
C7- โครงการพัฒนาที่ผ่านมา	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.1 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สังเกต	1. สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน 2. เก็บข้อมูลจากข้อมูลที่บันทึกไว้	1. โครงการของภาครัฐ 2. โครงการของภาคเอกชน
C8- ความเข้มแข็งของชุมชน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.1	1. สัมภาษณ์ชาวบ้านและผู้นำชุมชนตามแบบ บร.2 โดย สัมภาษณ์ ร้อยละ 50 ของครัวเรือนทั้งหมด	1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำความดี 5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6. รักใคร่ปรองดอง 7. การรวมกลุ่ม 8. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 9. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม 10. การร่วมกันในการแก้ปัญหา

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า ของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

Input	เครื่องมือที่ใช้เก็บ	การเก็บข้อมูล	ข้อมูลที่ต้องการ
I1-นโยบาย ระเบียบแนวทาง ปฏิบัติ	1.ศึกษาจากเอกสาร 2.สัมภาษณ์	1.ศึกษาระเบียบ สำนักนายกฯ และ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง กับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง แห่งชาติ 2.สัมภาษณ์ชาว บ้าน	1.รายละเอียดของ ระเบียบสำนัก นายกฯ 2.รายละเอียดของ ระเบียบกองทุน
I2- การประชา สัมพันธ์(เอาหมู่ บ้านเป็นที่ตั้งว่า ข่าวสารมาแบบ ไหน โดยใช้สื่อ แบบใด)	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต 3.ศึกษาจากเอกสาร	1.สัมภาษณ์ผู้นำชุม ชนชาวบ้าน 2.ศึกษาจาก เอกสาร ณ ที่ทำ การกองทุนหมู่ บ้านและเอกสาร ประชาสัมพันธ์	1.ช่วงเวลาที่มีการ ประชาสัมพันธ์ 2.ประเภทสื่อใน การประชาสัมพันธ์ 3.ความทั่วถึงและ เนื้อหาในการ ประชาสัมพันธ์
I3- คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2.ศึกษาจากเอกสาร	1.คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2.ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1.จำนวนคณะ กรรมการ 2.คุณสมบัติ 3.วิธีการได้คณะ กรรมการมา 4.การพ้นจาก ตำแหน่ง 5.ระยะเวลาในการ ดำรงตำแหน่ง

Input	เครื่องมือที่ใช้เก็บ	การเก็บข้อมูล	ข้อมูลที่ต้องการ
I4- การเตรียมความพร้อมการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ชาวบ้านตามแบบ บร.3,บร.9 2. สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน, ชาวบ้าน และผู้นำชุมชน	1. วิธีการในการเตรียมความพร้อม 2. เนื้อหาในการเตรียมความพร้อม
I5- เงินกองทุน I สั้นบาท	1. สัมภาษณ์	1. สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. วันที่ได้รับอนุมัติ 2. การเก็บรักษาเงิน
I6- เงินที่ผู้กู้ชำระคืน	1. สอบถาม	1. สอบถามผู้ทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน	1. จำนวนเงินที่ได้ชำระคืนจากผู้กู้
I7- บัณฑิตกองทุน	1. ศึกษาตนเอง 2. ศึกษาจากเอกสาร	1. สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ศึกษาจากเอกสารบัญชีกองทุน	1. ประวัติส่วนตัว, ชื่อวุฒิการศึกษา, อายุ, เพศ, ภูมิภาค, อาชีพ 2. บทบาทหน้าที่

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

Process	เครื่องมือที่ใช้เก็บ	การเก็บข้อมูล	ข้อมูลที่ต้องการ
PC1- การจัดทำ ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4	1.สัมภาษณ์คณะ กรรมการกองทุน หมู่บ้าน,สมาชิก กองทุนหมู่บ้าน 2.ศึกษาจาก ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1.กระบวนการใน การจัดทำระเบียบ กองทุนหมู่บ้าน 2.ผู้มีส่วนร่วมในการ จัดทำ 3.ปัญหาอุปสรรคใน การจัดทำ
PC2- การจัดทำ เอกสารขอขึ้น ทะเบียน	1.สัมภาษณ์	1.สัมภาษณ์คณะ กรรมการกองทุน หมู่บ้าน	1.กระบวนการใน การจัดเอกสารขอขึ้น ทะเบียน 2.ผู้มีส่วนร่วมในการ จัดทำ 3.ปัญหาอุปสรรคใน การจัดทำ
PC3-ระบบบัญชี กองทุน	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร	1.คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2.บัญชีกองทุน	1.จำนวนบัญชีที่จัด ทำ(จำนวนเล่ม) 2.ชื่อบัญชี 3.ความเป็นปัจจุบัน 4.ผู้จัดทำ 5.ปัญหาอุปสรรคใน การจัดทำ
PC4-การรับ สมัคร	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2.ศึกษาจากเอกสาร	1.สัมภาษณ์คณะ กรรมการกองทุน หมู่บ้าน 2.ศึกษาระเบียบ กองทุนหมู่บ้าน	1.ช่วงเวลาในการรับ สมัคร 2.ค่าธรรมเนียมการ สมัครและเหตุผล 3.ขั้นตอนการรับ สมัครและเหตุผล 4.คุณสมบัติผู้สมัคร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC5-ขั้นตอนการ ขอกู้	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร	1.สัมภาษณ์คณะ กรรมการกองทุน หมู่บ้าน,สมาชิก กองทุนหมู่บ้าน 2.ระเบียบกองทุน หมู่บ้านเอกสาร โครงการขอกู้	1.ขั้นตอนในการ ขอกู้ 2.เอกสารประกอบ การขอกู้ 3.ปัญหาอุปสรรค
PC6-ขั้นตอนการ ขอกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4	1.สัมภาษณ์คณะ กรรมการกองทุน	1.หลักเกณฑ์ใน การคัดเลือกและ เหตุผล 2.วิธีการคัดเลือก และเหตุผล 3.ปัญหาอุปสรรค
PC7-การ โอนเงิน ให้ผู้กู้	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร	1.สัมภาษณ์คณะ กรรมการกองทุน หมู่บ้าน,สมาชิก กองทุนหมู่บ้านที่ ได้รับเงินกู้	1.ขั้นตอนในการ โอนเงิน 2.ปัญหาอุปสรรค
PC8-การรับชำระ หนี้	1.สัมภาษณ์	1.สัมภาษณ์คณะ กรรมการกองทุน หมู่บ้าน,สมาชิก กองทุนหมู่บ้านที่ ส่งเงิน 2.คู่มือเอกสารในการ ส่งเงินคืน	1.ขั้นตอนในการ ชำระหนี้ 2.ปัญหาอุปสรรค
PC9-การจัดสรร ผลประโยชน์	1.ศึกษาจากเอกสาร	1.ศึกษาจาก เอกสาร โครงการ	1.สัดส่วนของการ จัดสรร

4. ตัวชี้วัดผลผลิต ของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

Product	เครื่องมือที่ใช้เก็บ	การเก็บข้อมูล	ข้อมูลที่ต้องการ
PD1-จำนวนสมาชิกกองทุน (ผลโดยตรง)	1.สัมภาษณ์	1.สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1.จำนวนสมาชิกเดิม(วันที่เริ่มตั้งกองทุน) 2.จำนวนสมาชิกปัจจุบัน
PD2-จำนวนผู้ได้เงินกู้(ผลกระทบบโดยตรง)	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2.ศึกษาจากเอกสาร	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 จากผู้ทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน	1.จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้ 2.จำนวนผู้ยื่นกู้และผู้ได้รับอนุมัติให้กู้แต่ละครั้ง
PD3-ยอดเงินที่ให้กู้(ผลโดยตรง)	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2.ศึกษาจากเอกสาร	1.สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและผู้ทำบัญชี	1.ยอดเงินที่มีผู้มาขอกู้ 2.ยอดเงินที่ได้อนุมัติให้กู้ทั้งหมด
PD4-จำนวนผู้ชำระคืนตามกำหนด(ผลกระทบบโดยอ้อม)	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2.ศึกษาจากเอกสาร	1.สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและผู้ทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน	1.จำนวนผู้กู้ที่ชำระคืนตามกำหนด 2.การแก้ไขปัญหาเมื่อผู้กู้ไม่ชำระคืนตามกำหนด
PD5-ทัศนคติของชุมชนต่อกองทุน (ผลกระทบบโดยอ้อม)	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.9	1.สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1.ทัศนคติต่อกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเชิงบวก/ลบ 2.ทัศนคติต่อกองทุน 1 ล้านบาทในเชิงบวก/ลบ

Product	เครื่องมือที่ใช้เก็บ	การเก็บข้อมูล	ข้อมูลที่ต้องการ
PD6-การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง(ผลกระทบโดยอ้อม)	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.10	.1.สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1.ประสบการณ์/การเรียนรู้การดำเนินงานพึ่งพาตนเองได้เพียงใด 2.ประสบการณ์/การเรียนรู้จากการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
PD7-ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน(ผลกระทบโดยอ้อม)	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.2 และ บร.7 2.สังเกต	1สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน,สมาชิกในหมู่บ้าน	1.ความสามัคคี 2.ความซื่อสัตย์ 3.การช่วยเหลือกัน 4.การยกย่องคนทำความดี 5.โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6.จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตัวได้ 7. รักใคร่ปรองดอง 8.การรวมกลุ่ม 9.การประชุมเสวนา 10.การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 11.ผู้นำมีคุณธรรม ยุติธรรม 12.การร่วมกันแก้ปัญหของชุมชน

ตัวชี้วัดหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัด จำนวน 4 หมวด คือ

1. การประเมินบริบท ของหน่วยระบบ B มีรายละเอียดดังนี้

1.1 บริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A (ตามที่กล่าวมาแล้วในหน่วยระบบ A)

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A (ตามที่กล่าวมาแล้วในหน่วยระบบ A)

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัวประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

Context	เครื่องมือที่ใช้เก็บ	การเก็บข้อมูล	ข้อมูลที่ต้องการ
C1-อาชีพเดิม	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 และสัมภาษณ์เพิ่มเติม	1. สัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. อาชีพของผู้กู้ 2. ผลการประกอบอาชีพ 3. ปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพ
C2-สภาพการอยู่อาศัย	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11	1. สัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. ลักษณะครอบครัวและสภาพการอยู่อาศัย
C3-รายได้ของครอบครัว	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 11	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน
C4-หนี้สินของผู้กู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11	1. สัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. จำนวนหนี้สินที่มีอยู่ก่อนกู้เงินกองทุน 2. สาเหตุที่ทำให้ต้องมีหนี้สิน 3. แหล่งเงินกู้

Context	เครื่องมือที่ใช้เก็บ	การเก็บข้อมูล	ข้อมูลที่ต้องการ
C5-ประสบการณ์ในการดำเนินงาน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11	1. สัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. ประสบการณ์ในการทำอาชีพนั้น

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า ของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

Input	เครื่องมือที่ใช้	การเก็บข้อมูล	ข้อมูลที่ต้องการ
I1-จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 11	1. สัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ
I2-วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11	1. สัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ
I3-สถานที่และวัตถุประสงค์	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11	1. สัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สถานที่ในการประกอบอาชีพและวัตถุประสงค์
I4-ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 และสัมภาษณ์เพิ่มเติม	1. สัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. ความรู้และทักษะที่มีอยู่

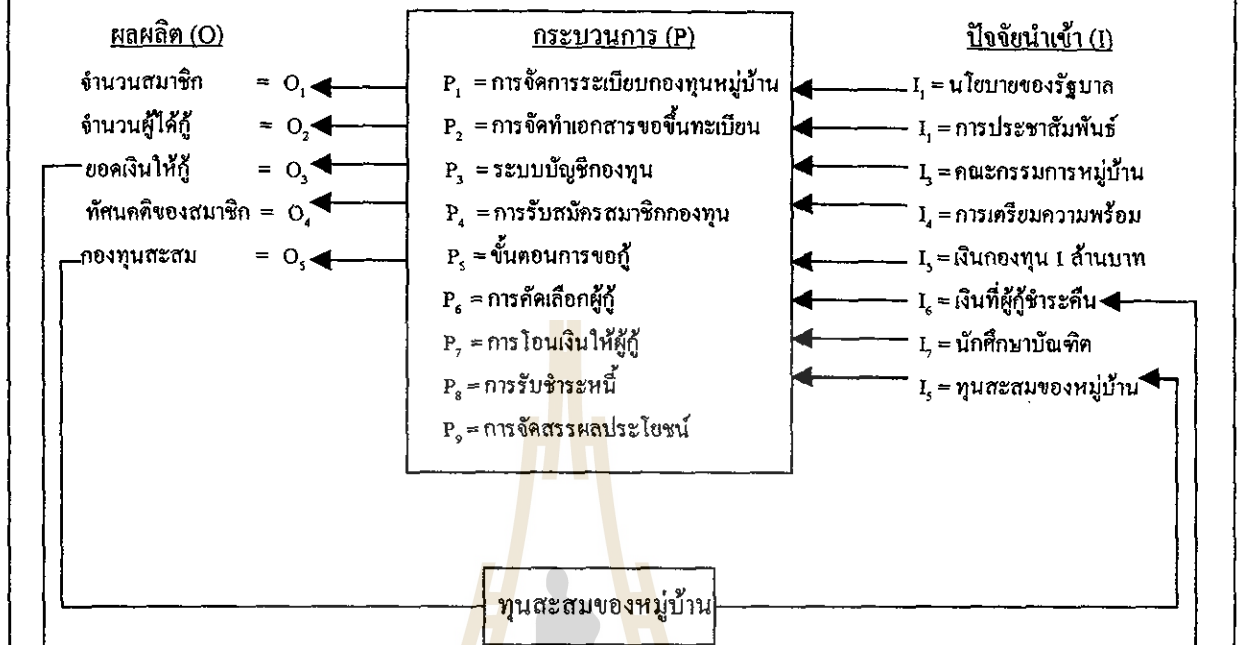
3. ตัวชี้วัดกระบวนการ ของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

Process	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล	ข้อมูลที่ต้องการ
PC1-การหาตลาด ที่ดี	1.สัมภาษณ์	1.สัมภาษณ์สมาชิก กองทุนหมู่บ้านที่ ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.วิธีการหาตลาด
PC2-การหาความรู้ เพิ่มเติม	1.สังเกตจากการเสวนา ตาม แบบ บร.6	1.สังเกตจากการ เสวนาสมาชิกกอง ทุนหมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1.วิธีการหาความรู้ เพิ่มเติม
PC3-การทำบัญชี ใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์	1.สัมภาษณ์สมาชิก กองทุนหมู่บ้านที่ รับอนุมัติเงินกู้	1.สอบถามการทำ บัญชีรับ-จ่าย

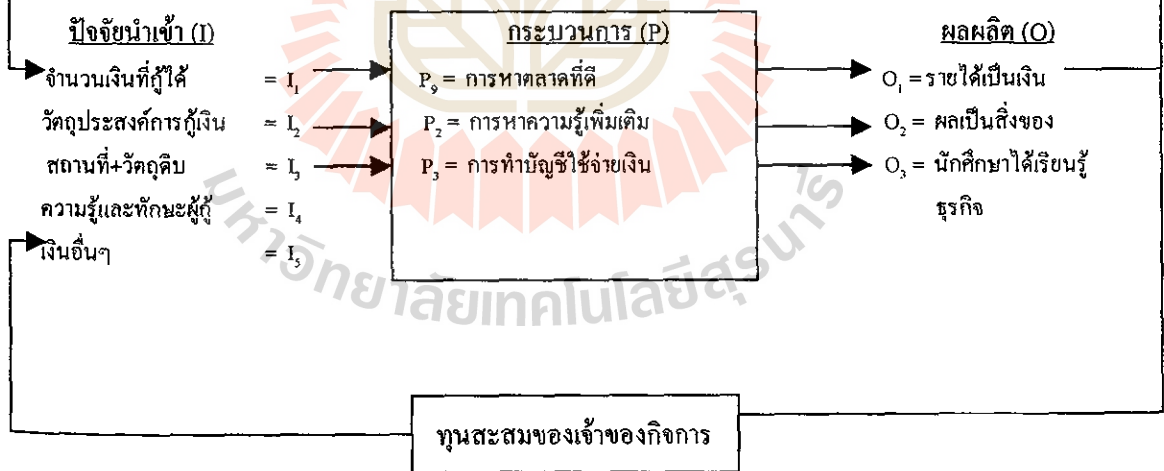
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน มีดังนี้

Product	เครื่องมือที่ใช้เก็บ	การเก็บข้อมูล	ข้อมูลที่ต้องการ
PD1-รายได้เป็นเงิน (ผล โดยตรง)	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11	1.สัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.รายได้จากการนำเงินกู้ออกไปลงทุน
PD2-ผลผลิตของผู้กู้ (ผล โดยตรง)	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11	1.สัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.ผลผลิตที่ได้ของผู้กู้
PD3-ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง (ผล กระทบ โดยอ้อม)	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 และสัมภาษณ์เพิ่มเติม	1.สัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.เงินที่ได้จากการลงทุนพอเพียงกับการใช้จ่ายภายในครอบครัวหรือไม่ 2.ความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้นหรือไม่
PD4-ความเป็นอยู่ของผู้กู้	1.สัมภาษณ์	1.สัมภาษณ์	1.ความเป็นอยู่ดีขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงอย่างไร

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

บริษัท (C)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ แบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ แบ่งตามวิธีการสร้าง และแบ่งตามลักษณะการใช้งาน

1. แบ่งตามวิธีการสร้าง แบ่งออกเป็น 2 แบบคือ
  - 1.1 เครื่องมือวัดแบบมาตรฐาน เป็นเครื่องมือวิจัยที่ให้เทคนิคและวิธีสร้างอย่างเป็นระบบ มีการนำไปทดลองใช้เพื่อวิเคราะห์หาคุณภาพ และประสิทธิภาพของเครื่องมือนั้นก่อนนำไปใช้จริง
  - 1.2 เครื่องมือวัดแบบเฉพาะกิจ เป็นเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ศึกษาค้นคว้า เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเมื่อได้ผลการศึกษาตามที่ต้องการแล้วก็จะไม่ถูกนำมาใช้อีก
2. แบ่งตามลักษณะการใช้งาน สามารถแบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยออกได้ 2 ประเภท
  - 2.1 เครื่องมือวัดที่ใช้กับการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ เป็นเครื่องมือที่มีการกำหนดหน่วยสัดส่วนการวัดและสิ่งที่ใช้วัดได้อย่างแน่นอนชัดเจน
  - 2.2 เครื่องวัดทางสังคมศาสตร์ เครื่องมือประเภทนี้จะมีความยุ่งยาก ซับซ้อนในการนำไปใช้เก็บข้อมูลเป็นอย่างมาก และข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้จะมีความถูกต้อง

ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานต่าง(บร.) และแบบเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการสังเกตและการสัมภาษณ์ มีดังนี้

- 1) แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- 2) แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
- 3) แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน)
- 4) แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
- 5) แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 6) แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 7) แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)

- 8) แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
- 9) แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
- 10) แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
- 11) แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกกรณี)
- 12) แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการทำวิจัย ดังนี้

1. การสังเกตและการจดบันทึก
ผู้วิจัยจะสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปในด้านต่างๆ ของหมู่บ้าน อาทิ เช่น สภาพเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ ตลอดจนการสังเกต และจดบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม
2. การสัมภาษณ์
การสัมภาษณ์จะทำการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้นำชุมชนในด้านต่างๆ ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่างๆ
3. การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน เพื่อให้กลุ่มผู้ที่กู้เงินจากกองทุน ได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันในด้านต่างๆ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ
4. การศึกษาเจาะลึกกรณี จากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน 69 รายที่มีวัตถุประสงค์ การกู้เงินทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกัน
5. เก็บจากข้อมูลมือสอง เช่น จปฐ 2 , กชช. 2 ค.
6. รวบรวมข้อมูลและเอกสารในพื้นที่จากผู้ใหญ่บ้าน ประธานกองทุนหมู่บ้าน และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมี 2 ประเภท ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลข แล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติ เพื่อที่จะนำค่าสถิติไปใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจหรือทัศนคติ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้เป็นความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการกองทุนเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำทั้งหลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมมาจากการสังเกต สัมภาษณ์ และสอบถามตามแบบ บร. 9 ที่ต้องนำมาเป็นจำนวนร้อยละ 30 – 50 % ของครัวเรือนทั้งหมด และวิธีที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้คือการใช้ค่าสถิติคือค่าร้อยละเพื่อต้องการทราบว่าประชากรที่ตอบแบบนั้น ๆ จัดเป็นค่าร้อยละเท่าไร

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบ บร. 3,6,7 และ บร. 9 โดยผู้วิจัยจะสรุปจากความคิดเห็นของชาวบ้าน หรือสมาชิกกองทุนที่ตอบมาว่าส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเป็นอย่างไรบ้าง

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

หลังจากผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดต่างๆ ดังกำหนดรายละเอียดไว้ในบทที่ 3 และบทที่ 4 นี้จะเป็นผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านชั้นประถมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยกรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิฟฟ์โมเดล ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมิน โครงการ โดยภาพรวม
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
4. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจาก โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ ได้แก่
  - 5.1 เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านชั้นประถมศึกษาบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มากน้อยเพียงใด
  - 5.2 เพื่อให้ทราบว่าหมู่บ้านชั้นประถมศึกษาที่มีปัจจัยด้านบวกและปัจจัยลบใดที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
  - 5.3 เพื่อทราบว่าตัวชี้วัดความเข้มแข็งตามความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้านชั้นประถมศึกษา และข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการประเมินความเข้มแข็งของชุมชนที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้กำหนด

โดยผู้วิจัยจะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้นสำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้วิจัยไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า “ดี-เลว” ก็จะนำเสนอข้อมูลสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจนควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูล และเสนอผลการตัดสินค่า

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

สืบเนื่องมาจากปี 2540 การส่งออกของไทยเคยเติบโตถึงปีละ 20% แต่ลดลงเหลือ 0 บัญชีเกินดุลเดินสะพัดสูงขึ้น ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ตกต่ำ ธุรกิจการเงินเริ่มปั่นป่วน ทุนเริ่มไหลออก ตลาดหุ้นล้ม ธุรกิจหยุดชะงักและปิดกิจการรัฐบาลต้องเข้าช่วยเหลือธุรกิจ การเงินการคลังสะท้อนถึงทุนสำรองและค่าของเงินบาท จึงต้องกู้เงินจากกองทุนระหว่างประเทศ (IMF) จำนวน 1.9 ล้านเหรียญ การรับความช่วยเหลือจาก IMF ทำให้รัฐบาลต้องปรับแก้ไขนโยบายทำให้มีการกระทบต่อการทำงานของรัฐบาลทำให้น้ำความเดือดร้อนไปสู่ประชาชนและผู้ใช้แรงงานอย่างมาก ทำให้มีผู้ตกงานมากขึ้นและมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้น จากภาวะตกงานหรือว่างงานขาดรายได้ ทำให้ประเทศตกอยู่ในความยากจน

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SME)

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 แสดงเจตนารมณ์ ยุทธศาสตร์และนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งจะสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ เพื่อประโยชน์สุขของประเทศไทยนั้น ในหลายๆ ประเด็นมีนโยบายที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยตรง อย่างเช่น นโยบายการสร้างรายได้ นโยบายด้านพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นนโยบายที่ส่งเสริมผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ให้มีความเข้มแข็งพร้อมๆ กับการเร่งสร้างผู้ประกอบการ SME รายใหม่ขึ้นมาเพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้เพื่อเป็นการขยายฐานภาษี สร้างรายได้ให้กับรัฐบาลเพื่อนำมาพัฒนาประเทศต่อไป ซึ่งถือได้ว่าเป็นนโยบายที่ดี ที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดผู้ประกอบการใหม่ๆ ให้ได้ใช้ความรู้ ความสามารถของคนในการประกอบกิจการและพัฒนาประเทศต่อไปได้

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

สภาวะการค้าด้านการส่งออกของประเทศไทยนับตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมาพบว่าอยู่ในภาวะการขาดดุลการค้า เพราะมีการนำสินค้าจำพวกสินค้าสิ้นเปลืองเข้ามาในประเทศ อาทิ เช่น น้ำมันดิบ รถยนต์ เป็นจำนวนมาก ในขณะที่การส่งออกของไทยก็ลดลงเรื่อยๆ ประกอบกับสินค้าที่ไทยส่งออกไปจะเป็นสินค้าที่มีราคาถูก ในขณะที่สินค้านำเข้ามีราคาสูง และค่านิยมของคนไทยในช่วงนั้นจะนิยมของที่นำเข้าจากต่างประเทศ มากกว่าของไทย ส่งผลให้ในแต่ละปีประเทศไทยเสียดุลการค้าให้กับต่างประเทศเป็นอย่างมาก

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ภาพรวมของเศรษฐกิจของไทยในช่วงครึ่งแรกของปี 2545 ปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นถึงการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจที่ชัดเจนและเข้มแข็งมากพอสมควร สำหรับการเงินในประเทศสภาพคล่องของระบบการเงินโดยรวมยังอยู่ในระดับสูง อย่างไรก็ตาม แม้เศรษฐกิจจะมีการปรับตัวดีขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงครึ่งแรกของปีแต่ยังมีปัจจัยเสี่ยงต่อการขยายตัวของการขยายตัวของเศรษฐกิจในช่วงครึ่งหลัง โดยเฉพาะประเด็นความแข็งแกร่งของการฟื้นตัวของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าที่มีความไม่แน่นอนมากขึ้น หลังจากปรับตัวลงอย่างมาก ของดัชนีในตลาดหลักทรัพย์สหรัฐฯ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อปริมาณการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศในช่วงครึ่งหลังของปี

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้ของประชาชน

เมื่อเศรษฐกิจของประเทศไทยตกต่ำ จึงเป็นเหตุทำให้ประชาชนเกิดการขาดรายได้เพราะต้องออกจากงาน โดยเฉพาะกลุ่มใช้แรงงาน จึงจำเป็นต้องหาทางแก้ไขโดยการกู้ยืมเงินจากแหล่งสถาบันการเงินต่างๆ ทั้งในและนอกระบบ แม้จะมีอัตราดอกเบี้ยที่แพงก็ต้องยอม เพื่อนำเงินมาลงทุนในการประกอบอาชีพเพื่อความอยู่รอด ด้วยเหตุที่เศรษฐกิจอยู่ในภาวะที่ตกต่ำนี้ยังทำให้เสถียรถึงเงินในคลังและค่าของเงินบาทด้วย ทำให้รัฐบาลต้องกู้ยืมเงินจาก IMF และต้องปรับแก้ไขนโยบายของรัฐบาล ส่งผลถึงผู้ใช้แรงงานทำให้เกิดผู้ตกงานมีจำนวน ผู้ว่างงานเพิ่มขึ้น จากการกู้ยืมเงินจาก IMF ทำให้ประชาชนมีหนี้เพิ่มขึ้น โดยประชาชนจะเป็นหนี้คนละ 60,000 บาท

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

จากปัญหาภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยตกต่ำ ทำให้แรงงานหนุ่มสาวพากันเข้าไปขายแรงงานหรือไปหางานทำที่เมืองหลวงเป็นจำนวนมาก ทำให้ในหมู่บ้านในแถบชนบทกลายเป็นชุมชนที่เหลือไว้เพียงแต่เด็ก กับคนชราที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเกิดบรรยากาศของความอ่อนแอขึ้นจึงเป็นเหตุให้เกิดความล้มสลายขึ้น และเมื่อชนบทเกิดความล้มสลาย รัฐบาลจึงพยายามยื่นมือเข้ามาช่วยด้วยการจัดสรรงบประมาณให้แก่หมู่บ้านเป็นเงินกองทุนหมู่บ้าน พร้อมกับนโยบายอื่นๆ ที่จะพยายามจะหมุนเงินไปสู่ชุมชน เพื่อให้หนุ่มสาวที่จากถิ่นฐานบ้านเกิดได้กลับมาพัฒนาเสริมสร้างท้องถิ่นของตนให้มีความเข้มแข็งขึ้น

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรม และสินค้าจากต่างประเทศ

ในปัจจุบันได้มีความเจริญต่างๆ ทางเทคโนโลยีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ สภาพความเป็นอยู่ การอุปโภค บริโภคของประชาชนชาวไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยคนไทยจะหันมาอุปโภคบริโภคสินค้าที่ผลิตหรือทำมาจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น เพราะมีค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ จึงเป็นเหตุให้ในแต่ละปีประเทศไทยต้องเสียดุลการค้าให้กับต่างประเทศเป็นจำนวนมาก

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน /ชุมชน

การตั้งถิ่นฐานและที่มาของชื่อหมู่บ้าน

เริ่มแรกที่มีการตั้งถิ่นฐาน ลักษณะป่าจะเป็นป่าที่มีต้นไม้จำนวนมาก บางพื้นที่จะเป็นป่าแบบเสื่อมโทรม (ทางด้านทิศใต้ของหมู่บ้าน) คือจะมีพืชที่มีหนามแหลมดูแห้งแล้ง ต้นไม้ก็จะเป็นต้นไม้แบบเตี้ยๆ มีน้ำไหลซึมมาจากบนเขา ในหมู่บ้านจะมีลิงกระจุกเป็นจำนวนมาก (ลิงกระจุก เป็นชื่อที่ชาวบ้านเรียกกัน) ชาวบ้านจึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่า “หมู่บ้านซับกระจุก” หมู่บ้านนี้เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2508 ผู้คนที่ย้ายมาอยู่ที่นี้ส่วนใหญ่จะมาจากอำเภอโนนสูง มีลักษณะเป็นครอบครัวใหญ่ พวกเขาย้ายมาอยู่ในหมู่บ้านนี้ เพื่อหาแหล่งที่ทำกิน เพราะที่ที่ตนเคยอยู่มีแต่ความแห้งแล้ง อาชีพที่ชาวบ้านยึดทำเป็นอาชีพแรก คือ อาชีพเผาถ่านขาย ต่อมาเมื่อญาติๆ ของคนกลุ่มแรกที่มาตั้งบ้านเรือนในหมู่บ้าน ก็ได้ย้ายตามอยู่ด้วย เมื่อมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นก็มีการสร้างโรงเรียนประจำหมู่บ้าน โดยจะมีนักเรียนจากหมู่บ้านใกล้เคียงมาเรียนหนังสือ มีทั้งนักเรียนในตำบลเดียวกันและต่างตำบลโดยอาจารย์ใหญ่ประจำโรงเรียน คือ นายเอียง คำหล้า ได้ตั้งชื่อโรงเรียนว่า “โรงเรียนบ้านซับชุมพล” หรือบ้านซับกระจุกนั่นเอง

การขยายตัวของชุมชน

เริ่มแรกที่มีคนมาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นครั้งแรก จะตั้งถิ่นฐานอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้านเพราะสภาพดินเหมาะแก่การทำเกษตร และอาชีพเผาถ่าน เพราะมีต้นไม้เยอะ ต่อมาก็มีการกระจายที่อยู่อาศัยไปรอบๆ ทิศของหมู่บ้าน ปัจจุบันนี้บ้านซับกระจุกมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 116 ครัวเรือน แต่อาศัยอยู่จริง 115 ครัวเรือน เนื่องจากมีระบบสาธารณูปโภคที่ครบครัน สภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ทำให้ประชากรอพยพมาจากที่อื่นเพื่อมาสร้างที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านนี้มากขึ้นเรื่อยๆ

ตารางที่ 1 พัฒนาการทางประวัติศาสตร์

พ.ศ.	สถานการณ์ที่สำคัญ
2508	ได้ก่อตั้งหมู่บ้านขึ้นมา กลุ่มคนกลุ่มแรกที่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้านก็คือ ตระกูล แสนธิ, พ้อขุนทด, กิ่งกลาง, ขอสีกกลาง และเกษพุทรา ซึ่งพากันโยกย้ายมาจากอำเภอ โนนสูงเพื่อมาหาที่ทำกิน
2511 – 2512	มีการสร้างศาลากลางบ้านขึ้นมาเป็นครั้งแรก โดยนายสิงห์ทอง แสนธิ เป็นผู้บริจาคที่ดินให้ แล้วชาวบ้านที่ช่วยกันสร้างศาลากลางบ้านนี้เคยเป็นศูนย์สถิติทางการตลาด ปัจจุบันย้ายแล้ว
2514	มีการสร้างโรงเรียนประถมศึกษาขึ้น โดยมีครูใหญ่ ชื่อ นายเสียง คำเหล่า เป็นผู้สร้างขึ้น โดยเอาไม้ไผ่เป็นอาคารเรียน แล้วตั้งชื่อโรงเรียนว่า “โรงเรียนบ้านซำชุมพล”
2517	มีการสร้างวัดประจำหมู่บ้านขึ้น
2518	มีการขุดสระเงินผ่นขึ้น ในสมัยลี้กฤทธิ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี
2520-2522	มีการสร้างอาคารโรงเรียนหลังใหม่ขึ้นมา จากเดิมที่ใช้ไม้ไผ่ทำ
2524-2525	มีการสร้างถนนตั้งแต่เดิมเป็นถนนทางเกวียน ก็เปลี่ยนมาเป็นถนนลูกรัง
2527	มีการสร้างสระน้ำกลางหมู่บ้านให้ชาวบ้านมีน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค
2529-2530	มีการสร้างถนนลาดยางขึ้นมา มีความยาวประมาณ 15 กิโลเมตร
2530	ไฟฟ้าเข้าหมู่บ้านเป็นครั้งแรก
2538-2539	ชาวบ้านมีโทรศัพท์สาธารณะใช้ครั้งแรก
2539-2340	หมู่บ้านซำกระบุตร ได้จัดทำประปาหมู่บ้านขึ้นมา โดยใช้ค่าเก็บน้ำประจำหมู่บ้านในการทำประปา
2541	มีการขุดลอกอ่างเก็บน้ำ จากหน่วยงาน รพช. และชลประทาน
2542	มีการขุดคลองจากหน่วยงานชลประทาน ทำให้มีน้ำใช้เพื่อการเกษตร มีการสร้างถนนลูกรังตามซอยหมู่บ้าน จากหน่วยงาน อบต.
2545	มีการปรับปรุงถนนลาดยางให้มีขนาดกว้างขึ้นกว่าเดิม เมื่อการสัญจรไปมาที่สะดวก ซึ่งปัจจุบันเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ทำเลที่ตั้ง

หมู่บ้านชัยกระบุง ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 ต.หนองหญ้าขาว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา พื้นที่ของ หมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นที่ราบเชิงเขา แต่ก็มีพื้นที่บางส่วนของหมู่บ้านมีห้วยน้ำยาวประมาณ 200 – 300 เมตร มีสระกลางบ้าน 1 สระ ทางด้านตะวันออกของหมู่บ้าน จะมีอ่างเก็บน้ำ ประจำหมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่จะใช้น้ำจากแหล่งนี้ในการอุปโภคและบริโภคในชีวิตประจำวัน เพราะอ่างเก็บน้ำนี้ปัจจุบันใช้ทำเป็นน้ำประปา ประจำหมู่บ้านชัยกระบุงนี้

อาณาเขตติดต่อ

- ทิศเหนือ จะมีพื้นที่ติดต่อกับหมู่บ้านลำบ้านใหม่ (หมู่ 5)
- ทิศใต้ มีพื้นที่ติดต่อกับหมู่บ้านหนองห่าน (หมู่ 10)
- ทิศตะวันออก มีพื้นที่ติดต่อกับหมู่บ้านทรัพย์สมบูรณ์ (หมู่ 12)
- ทิศตะวันตก มีพื้นที่ติดต่อกับหมู่บ้านหนองไผ่พัฒนา (หมู่ 11)

สภาพที่ดิน

สภาพที่ดินส่วนใหญ่จะเป็นดินร่วนปนทราย จะมีดินเหนียว เป็นบางพื้นที่ ส่วนที่ราบเนินเขาที่อยู่ทางทิศเหนือ และทิศใต้จะปลูกอ้อย และมันสำปะหลังเป็นส่วนใหญ่ เพราะสภาพดินเหมาะแก่การปลูกพืชชนิดนี้

ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ

ปัจจุบันนี้ป่าไม้ของหมู่บ้านมีจำนวนน้อยลงกว่าตอนที่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้านนี้มาก เพราะมีคนมาอาศัยอยู่ก็จะถางป่า เพื่อใช้ไม้สร้างบ้านเรือน หรือเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย และก็จะมีการถางป่า เพื่อทำการเกษตร และทำอาชีพเผาถ่าน (อาชีพดั้งเดิม) ส่วนพื้นที่สาธารณะในหมู่บ้านชัยกระบุงนี้ก็ยังมีต้นไม้ประเภท เต็ง รัง ประดู่ สะเดา มีอยู่ให้เห็นบ้าง

การเปลี่ยนแปลงทางด้านอาชีพของสมาชิกในหมู่บ้าน

1. อาชีพเดิมที่แล้วทำแล้ว คือ
  - 1.1 อาชีพค้าขายถ่าน เลิกไปเพราะในชุมชน ไม่มีต้นไม้ และการตัด ไม้ไปทำถ่านเป็นเรื่องผิดกฎหมาย
  - 1.2 อาชีพปลูกอ้อย เลิกไปเพราะ ไม่มีน้ำสำหรับใช้ล้าง แช่ว
2. อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น
  - 2.1 อาชีพปลูกข้าวโพด อ้อย ถั่ว ระบุ่ง
  - 2.2 ปลูกหม่อน เลี้ยงไหม
  - 2.3 ค้าขายถัง และทำฟาร์มไก่

สภาพปัจจุบัน

ลักษณะประชากร

หมู่บ้านชัยกระบูนคร มีจำนวนประชากร 601 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศ ชาย
ร้อยละ 53.74 กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18 ปี 1 วัน - 50 ปี

จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	323	53.7
- หญิง	278	46.3
2. อายุ		
1 วัน - 3 ปีเต็ม	50	8.3
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	34	5.7
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	69	11.5
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	31	5.2
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	34	5.7
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	292	48.6
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	45	7.5
60 ปี 1 วัน - ขึ้นไป	46	7.7

3. ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีฐานะยากจนไม่มีผู้อุปการะในหมู่บ้าน มี 5 คน

ปัจจุบันได้รับการสงเคราะห์จากรัฐ จำนวน 4 คน

ในหมู่บ้าน มีคนพิการ จำนวน 3 คน

ตารางที่ 2 การประกอบอาชีพของสมาชิกในหมู่บ้าน

อาชีพ	จำนวนครอบครัว (ครอบครัว)
อาชีพทำนา	36
ค้าขาย	14
อาชีพทำสวน	10
รับราชการ	5
รับจ้าง	42

ผู้มีอาชีพทำนา แต่ไม่มีพื้นที่ทำนาเป็นของตนเอง มี 4 ครอบครัว

ทำไร่ข้าวโพด มันสำปะหลัง ด้วย 33 ครอบครัว

ตารางที่ 3 ครอบครัวที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง

จำนวน(ไร่)	จำนวนครอบครัว
1-5	3
6-10	21
11-12	37
21-50	32
50 ขึ้นไป	18
รวม	111

เป็นที่ดินที่ยังไม่ได้เอกสารสิทธิ์ จำนวน 96 ครอบครัว รวม 1,000 ไร่

ด้านการศึกษา

1. โรงเรียนระดับประถมศึกษาในหมู่บ้าน

ชื่อโรงเรียน บ้านซบชุมพล มีครู 8 คน ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2514

การศึกษาของครู

- ต่ำกว่าปริญญาตรี 1 คน
- ปริญญาตรี 7 คน

2. โรงเรียนในหมู่บ้านมีครูที่สอนจบวิชาดังนี้

ตารางที่ 4 จำนวนครูและวิชาเอก

วิชาเอก	จำนวน (คน)
ประถมศึกษา	2
วิทยาศาสตร์	1
คหกรรม	1
สังคม	1
ศิลป์	1
ผลศึกษา	1
พ.ม. พิเศษมัธยม	1

3. จำนวนนักเรียนในโรงเรียนในระดับต่างๆ

ตาราง 5 จำนวนนักเรียนในระดับชั้นต่างๆ

ระดับชั้น	จำนวนห้อง	จำนวนนักเรียน (คน)
อนุบาล 1	1	20
อนุบาล 2	1	14
ป.1	1	13
ป.2	1	15
ป.3	1	15
ป.4	1	17
ป.5	1	15
ป.6	1	20

4. สมาชิกในหมู่บ้านไปศึกษานอกหมู่บ้าน รวม 48 คน

- 4.1 ระดับประถมศึกษา 16 คน
 4.2 ระดับมัธยมศึกษา 23 คน
 4.3 นักศึกษาผู้ใหญ่ 4 คน
 4.4 สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา 9 คน

ในหมู่บ้านมีผู้อ่านหนังสือไม่ออก 3 คน

5. ปัจจุบันมีร้านค้า 7 ร้าน

มีโรงสี 1 โรง

มีสัตว์เลี้ยง

- วัว 147 ตัว
- ควาย 5 ตัว
- ไก่ 530 ตัว
- สุกร 23 ตัว

6. แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

แต่ก่อนที่เริ่มตั้งหมู่บ้านซบกระบุงใหม่ๆ แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชนจะมีอยู่ 2 แห่ง คือ สระน้ำกลางบ้าน และลำห้วยซึ่งชาวบ้าน ใช้น้ำทั้ง 2 แหล่งนี้ในการอุปโภคและบริโภคเป็นประจำ จากที่ผู้วิจัยเคยเห็นในสมัยก่อน ชาวบ้านจะนำรถไถมาตักน้ำที่สระกลางบ้านเพื่อไปใช้ในครัวเรือนของตน ตกเย็นก็จะมีชาวบ้านที่เลิกจากการทำงานก็มาอาบน้ำกันที่นี้ แต่ปัจจุบันนี้แหล่ง

น้ำสำคัญของชุมชนก็คือ อ่างเก็บน้ำที่อยู่ทางด้านตะวันออกของหมู่บ้าน ชื่อว่า “อ่างเก็บน้ำซับดาบุดร” ซึ่งใช้เป็นน้ำที่อุปโภค และบริโภคของชาวบ้านเป็นประจำทุกวัน เพราะว่าเดี๋ยวนี้ใช้เป็นน้ำประปาประจำหมู่บ้านแล้ว อ่างเก็บน้ำจะมีชาวบ้านจากหมู่บ้านทรัพย์สมบูรณ์มาใช้ด้วย ส่วนแหล่งน้ำในหมู่บ้านที่มีอยู่ทั่วๆ ไปจะเป็นบ่อน้ำที่ชาวบ้านขุดขึ้นมาเพื่อใช้ในการทำการเกษตร และเลี้ยงปลาในไร่ของตน ปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้ในหมู่บ้านจึงไม่ค่อยพบนัก

ตารางที่ 6 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อน้ำบาดาล	3 บ่อ		/
สระน้ำ	17 สระ	/	
ห้วย	1 แห่ง	/	
อ่างเก็บน้ำ	1 แห่ง	/	

ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน / ชุมชน

- มีพื้นที่ทำการเกษตร 4,110 ไร่ เป็นที่นา 280 ไร่ เป็นสวน 150 ไร่ ที่สาธารณะประโยชน์ จำนวน 180 ไร่
- มีผลผลิตด้านทำนาทั้งหมู่บ้านปีละ จำนวน 45 วัน
- ทั้งหมู่บ้านซื้อปุ๋ยเคมีปีละ 1,000 กระสอบ ใช้ปุ๋ยคอก 3,000 กระสอบ

ตารางที่ 7 ผลผลิตด้านอื่นๆ ของหมู่บ้านซับกระบุดร มีดังตารางต่อไปนี้ (ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์)

รายการ	จำนวน (ครอบครัว)	ผลผลิต (บาทต่อปี)
1. ทำสวนมะม่วง	9	80,000
2. ทำไร่ข้าวโพด	27	1,300,000
3. ทำไร่มันสำปะหลัง	45	5,000,000
4. ทำไร่ฮ้อย	10	1,000,000
5. เลี้ยงไก่	93	250,000
6. เลี้ยงวัว	6	430,000

ตารางที่ 8 อาชีพเสริมในหมู่บ้านชัยกระบุง (เช่น ปลูก ย่อม)

รายการ	จำนวน (ครอบครัว)	ผลผลิต(บาทต่อปี)
1. ทำแปล	3	2,000
2. ย่อม	3	4,500
3. ถักหญ้า	7	126,000

ตารางที่ 9 รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัว โดยสรุปรวมประมาณ
ได้ดังนี้

รายได้ (บาท)	จำนวน (ครอบครัว)
1,000 – 5,000	3
5,001 – 10,000	11
10,001 – 20,000	22
20,001 – 30,000	29
30,001 – 50,000	40
50,001 – 100,000	11

ด้านวัฒนธรรม

- มีวัด จำนวน 1 แห่ง ชื่อวัดบ้านชัยชุมพล
- มีพระ 3 รูป เด็กวัด 1 คน
- ภาษาพื้นบ้าน คือ ภาษาไทยโคราช

ตารางที่ 10 ภูมิปัญญาชาวบ้าน (ผู้รู้ 1 ผู้ชำนาญ 1 ผู้นำ 1 บุคคลตัวอย่าง) ด้านต่างๆ

ภูมิปัญญา	ชื่อ - สกุล	อายุ	ประสบการณ์ (ปี)
ด้านเกษตรกรรม	1.นายบุญธรรม หวังกั้นกลาง	61	30
	2.นายส่ง ป้อมมะลิ่ง	55	15
ด้านการแพทย์แผนไทย	1.พระอธิการอืด พุทธสโร	50	20
ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน	1.นางอุดม หวังกั้นกลาง	41	10
ด้านศิลปกรรม	1.นายสุเมธ เลื่อนวิถึ	39	10
ด้านปรัชญา ศาสนา และ ประเพณี	1.นายหัต กิ่งกลาง	65	30

หมู่บ้านชักระบุตร มีกลุ่มองค์กรที่ตั้งขึ้นในหมู่บ้านดังต่อไปนี้

1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
  - สมาชิกกลุ่ม 317 คน
  - ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 1,500,000 บาท
  - ตั้งขึ้นเมื่อ (พ.ศ.) 2531
  - ประธาน นางยุพา คำห่อ อายุ 54 ปี
2. ศูนย์สาริตการตลาด
  - สมาชิก 69 คน
  - ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 12,450 บาท
  - ตั้งขึ้นเมื่อ (พ.ศ.) 2531
  - ประธาน นางจันทา สอนจันทิก อายุ 55 ปี
3. กองทุนฌาปนกิจหมู่บ้าน
  - สมาชิก 130 คน
  - ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 11,700 บาท
  - ตั้งขึ้นเมื่อ (พ.ศ.) 2538
  - ประธาน นายปาน ขอบสวน อายุ 62 ปี

4. กลุ่มส่งเสริมอาชีพผู้ยากไร้

สมาชิก 25 คน

ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 100,000 คน

ตั้งขึ้นเมื่อ (พ.ศ.) 2543

ประธาน นายบุญธรรม หวังกั้นกลาง อายุ 62 ปี

5. กลุ่มเลี้ยงวัว

สมาชิก 10 คน

ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 100,000 คน

ตั้งขึ้นเมื่อ (พ.ศ.) 2543

ประธาน นายบุญธรรม หวังกั้นกลาง อายุ 62 ปี

ตารางที่ 11 หมู่บ้านชัยกระบุง มีการทำบุญหรืองานประเพณีในรอบ 1 ปี ดังต่อไปนี้

เดือน	ทำบุญประเพณี
มกราคม	วันขึ้นปีใหม่
กุมภาพันธ์	ทำบุญวันครอบครัว
มีนาคม	-
เมษายน	วันสงกรานต์ สรงน้ำพระ
พฤษภาคม	-
มิถุนายน	-
กรกฎาคม	เวียนเทียนเข้าพรรษา ถวายผ้าอาบน้ำฝน
สิงหาคม	วันแม่แห่งชาติ
กันยายน	-
ตุลาคม	ทำบุญวันออกพรรษา
พฤศจิกายน	งานวันลอยกระทง
ธันวาคม	ตักบาตรวันพ่อ

และวันขึ้น 6 ค่ำเดือน 6 ของทุกปี ชาวบ้านจะจัดให้มีการเลี้ยงศาลาตาปู่ประจำหมู่บ้านขึ้น โดยชาวบ้านมีความเชื่อว่า ตาปู่บ้านจะช่วยปกป้องคุ้มครองลูกหลานในหมู่บ้านให้มีความอยู่เย็นเป็นสุข

ผู้ที่ราษฎรในหมู่บ้าน / ชุมชน ให้ความนับถือในหมู่บ้าน มีดังต่อไปนี้

- 1.นางอุคม   หวังกิ่งกลาง
- 2.นายบุญธรรม   หวังกิ่งกลาง
3. นายหัส   กิ่งกลาง
4. นางชื่น   กิ่งกลาง
5. นางอ้น   พ่อขุนทด

ข้อมูลด้านอื่นๆ

ตารางที่ 12 คณะกรรมการหมู่บ้านชั้นกระบุด

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	การศึกษาสูงสุด
1.นางอุคม หวังกิ่งกลาง	ผู้ใหญ่บ้าน	ม.6
2.นายฉัตร ฉิมพิมาย	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	ป.4
3.นายประเสริฐ เทิดขุนทด	“	ป.4
4.นายบุญมา เกตุค้างพลู	อ.ป.ค	ม.3
5.นายบัณฑิต มิชชีฮา	“	ม.6
6.นายส่ง ป้อมมะลิ้ง	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ป.6
7.นายบุญยัง เกษพุทรา	ผู้ช่วยฝ่ายป้องกัน	ป.4
8.นายชัชวาลย์ ขอสีกลาง	คณะกรรมการ	ป.4
9.นายถมหวล กิ่งกลาง	“	ป.4
10.นายช่อ ขอสีกลาง	“	ป.4

ตารางที่ 13 ข้อมูลเกี่ยวกับหมู่บ้านด้านสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก

รายการ	จำนวน
1. รถยนต์	29 คัน
2. มอเตอร์ไซด์	60 เครื่อง
3. รถไถนาเดินตาม	8 คัน
4. มีไฟฟ้าใช้	112 คร่าวเรือน
5. มีประปา	114 คร่าวเรือน
6. ตู้เย็น	92 เครื่อง
7. พัดลม	167 เครื่อง
8. หม้อหุงข้าวไฟฟ้า	112 เครื่อง
9. ทีวีสี	105 เครื่อง
10. ทีวีขาวดำ	9 เครื่อง
11. โทรศัพท์มือถือ	17 เครื่อง
12. หอกระจายข่าว	2 เครื่อง
13. ภาชนะเก็บน้ำฝน	115 เครื่อง
14. ส้วมที่ถูกต้องสุขาภิบาล	113 เครื่อง

โครงการของรัฐ หรือ อบต. ที่เข้ามาพัฒนาและช่วยเหลือชาวบ้าน

- โครงการ ชุดลอกอ่างเก็บน้ำ
โดยหน่วยงาน รพช. และชลประทาน
เข้ามา พ.ศ. 2541
ผลการดำเนินการ ทำให้หมู่บ้านมีน้ำเพื่อใช้อุปโภค บริโภคอย่างเพียงพอ
- โครงการ ชุดคลอง
โดยหน่วยงาน ชลประทาน
เข้ามา พ.ศ. 2542
ผลการดำเนินการ ทำให้ประชากรในหมู่บ้านมีน้ำเพื่อใช้ทำการเกษตร
- โครงการ ถนนคอนกรีตในหมู่บ้าน
โดยหน่วยงาน ร.พ.ช
เข้ามา พ.ศ. 2542
ผลการดำเนินการ ทำให้ในหมู่บ้านมีถนนที่สัญจร ไปมาสะดวก

4. โครงการ ถนนลาดยางเชื่อมระหว่างหมู่บ้าน

โดยหน่วยงาน ของรัฐ

เข้ามา พ.ศ. -

ผลการดำเนินการ ทำให้การสัญจร ไปมาระหว่างหมู่บ้านสะดวก สบายขึ้น ซึ่ง
เมื่อก่อนจะเป็นทางเกวียน

5. โครงการ ถูกล้างตามซอยหมู่บ้าน

โดยหน่วยงาน อ.บ.ค

เข้ามา พ.ศ. 2545

ผลการดำเนินการ ทำให้การสัญจร ไปมาสะดวกขึ้นกว่าเดิม

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวม ดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1. นโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านประมาณ 15 – 20 คราวเรือน พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่มีความเข้าใจถึงแนวทางปฏิบัติ และระเบียบนโยบายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะมีเพียงบางส่วนที่ไม่เข้าใจมากนัก คือ เขาจะเข้าใจว่าเงินกองทุน 1 ล้านบาทที่รัฐบาลให้แต่ละหมู่บ้านนั้น เป็นเงินที่ให้สมาชิกในหมู่บ้านได้กู้ยืมเพื่อไปทำอะไรก็ได้ ขอกู้เท่าไรก็ได้เงินกู้นั้น เป็นเงินที่ให้คนยากจนกู้ โดยที่คนนั้นมิได้เป็นผู้ที่มีความตั้งใจในการประกอบอาชีพ แต่ขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ เมื่อคนกลุ่มนี้เข้าใจนโยบายของรัฐบาล ไปในทางที่ผิด ผลออกมาก็ไม่ได้รับอนุมัติเงินกู้ตามที่ขอมา หรือบางรายได้น้อยกว่าที่ขอกู้ก็เกิดความไม่พอใจเกี่ยวกับการทำงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน (บางรายเมื่อผลการอนุมัติเงินกู้ได้น้อยกว่าที่ต้องการ เกิดความไม่พอใจถึงขั้นไม่ขอเงินอีกก็มี แต่จะเป็นในช่วงการปล่อยเงินกู้ครั้งแรก)

2. การประชาสัมพันธ์ จากการสัมภาษณ์ ผู้นำหมู่บ้านบ้านชัยกระบูนตร การประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ จะมีช่วงเวลาในการประชาสัมพันธ์ 2 ช่วง คือ

- 1) ช่วงเช้า ตั้งแต่เวลา 6 โมงเช้า ถึง 7 โมงเช้า
- 2) ช่วงเย็น ตั้งแต่เวลา 18.30 น. ถึง 19.00 น.

หมู่บ้านชัชกระบุตรนี้มีแหล่งในการประชาสัมพันธ์อยู่ 2 แหล่ง คือ

- 1) ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านบ้านชัชกระบุตร
- 2) ที่วัด

ซึ่งที่บ้านผู้ใหญ่บ้านจะใช้หอกระจายข่าวในการประชาสัมพันธ์ จะประชาสัมพันธ์เรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกับหน่วยงานราชการเป็นหลัก ส่วนที่วัดจะประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับประเพณีงานบุญต่างๆ โดยจะประกาศในวันที่มีผู้คนไปทำบุญตักบาตรกัน ในด้านความทั่วถึงของการประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านชัชกระบุตรนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่ามีทั่วถึงอย่างแน่นอน เพราะจากการสังเกตของผู้วิจัย จะต้องมีการประชุมชาวบ้านประจำทุกเดือนเพื่อแจ้งข่าวสารที่ได้มาจากอำเภอว่ามีข่าวอะไรบ้าง และหากลูกบ้านคนใดอยู่ห่างไกลออกไปทำให้ได้ยินการ เรียกประชุมไม่ชัดเจน ผู้ใหญ่บ้านก็จะให้สมาชิกในหมู่บ้านประชาสัมพันธ์ต่อๆ กันไป หรือบางครั้งก็ไปบอกถึงบ้านเลขที่มิ และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านก็มีความทั่วถึงดี

3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ในหมู่บ้านชัชกระบุตรนี้มีคณะกรรมการทั้งหมด 15 คนดังมีรายชื่อต่อไปนี้

1. ประธานกรรมการ - นายชาญยุทธ จิตนอก เดิม นางอุดม หวังกันกลาง
2. รองประธาน - นางยุพา คำหล้า
3. เลขานุการ - นางลัดดาวัลย์ แก้วพลาขาม
4. เภรัญญิก - นางชวนพิศ ปิ่นวิเศษ
5. ฝ่ายประชาสัมพันธ์ - นายทองอยู่ เกษพุทรา
นายเจนพจน์ ยกบัตร์ เดิม นายช่อ ขอสีกกลาง
6. ฝ่ายปฏิคม - นางรัชนี มิซชีฮา
- นางจันทา สอนจันทิก
7. ฝ่ายสินเชื่อ - นายอุทัย คงเย็น เดิม นายปาน ชอบสวน
- นายณรงค์ ปิ่นวิเศษ เดิม นายเฉลียว จงปลุกกลาง
8. ฝ่ายตรวจสอบ - นายสุเมธ เกื่อนวิถิ
- นายปัญญา พิมพิลา
9. ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน - นายหงษ์ กิ่งกลาง
- นายทองสืบ ทศกุล เดิม นายสุข แปลกลาง
- นายชาญ กิ่งกลาง เดิม นายณรงค์ ปิ่นวิเศษ

โดยเป็นชาย 10 คน และเป็นหญิง 5 คน คณะกรรมการกองทุนมีคุณสมบัติตาม ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้กำหนดไว้

4. การเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพบว่าหมู่บ้านชั้นกระบุดมีวิธีการในการเตรียมความพร้อมดังนี้

ผู้นำชุมชนจะเรียกประชุมชาวบ้านทุกครัวเรือน โดยให้ชาวบ้านต้องมาประชุมอย่างน้อย 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด เพื่อมาฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านว่าเป็นนโยบายของใคร มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร ควรเลือกบุคคลแบบไหนมาเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และได้มีการซักซ้อมและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกคณะกรรมการ นอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่เป็นคณะกรรมการกองทุน 1 ล้านบาท จำนวน 1 ท่าน มาคอยสังเกตการณ์ด้วย กองทุนหมู่บ้านชั้นกระบุดมีการเตรียมความพร้อมสองครั้ง ก็สามารถตั้งกองทุนหมู่บ้านได้

5. เงินกองทุน 1 ล้านบาท

บ้านชั้นกระบุด หมู่ 9 ต.หนองหญ้าขาว ได้รับอนุมัติเงินกองทุน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2544 และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้นำเงินกองทุน 1 ล้านบาทนี้ไปฝากธนาคาร ออมสิน สาขา สีคิ้ว โดยฝากเป็นบัญชีประเภท เพื่อเรียกใช้ชื่อบัญชีว่า กองทุนหมู่บ้านชั้นกระบุด เลขที่บัญชี 06-4307-20-063558-7

นอกจากเงินกองทุน 1 ล้านบาทแล้ว ยังมีเงินทุนสะสมประเภทอื่นดังนี้

- 1) เงินฝากตั้งจะจำนวน 43,837.81 บาท ได้มาจากการรับฝากของสมาชิกรายเดือนเก็บรักษาโดยฝากธนาคารออมสิน สาขา สีคิ้ว
- 2) เงินค่าสมัครค่าธรรมเนียม จำนวน 1,000 บาท ได้มาจากการรับสมัครสมาชิกเก็บรักษาโดย นางชวนพิศ ปิ่นวิเศษ เภรณุกองทุน หมู่บ้านชั้นกระบุด

6. เงินที่ผู้กู้ชำระคืน จากการสอบถามผู้ทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านบ้านชั้นกระบุดมีการปล่อยเงินกู้ไปจำนวน 4 ครั้ง และมีจำนวนเงินที่ได้รับชำระคืน 10 ครั้งเป็นเงิน 388,750 บาท

7. บัณฑิตกองทุน ประจำหมู่บ้านชั้นกระบุด ชื่อ น.ส. ขนิษฐา หวังกั้นกลาง จบปริญญาตรีคณะบริหารธุรกิจ สาขาบัญชี จากมหาวิทยาลัยรังสิต ปัจจุบันมีอายุ 23 ปี เพศหญิง มีภูมิลำเนาอยู่ที่ บ้านเลขที่ 104/8 หมู่ 9 ต.หนองหญ้าขาว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา

บทบาทหน้าที่ : เป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหมู่บ้านชั้นกระบุด เพื่อใช้ในการศึกษาและประเมินกองทุนหมู่บ้านชั้นกระบุดว่ามีศักยภาพในการบริหารจัดการได้เพียงไร

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A พบว่า

1. การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตาม (บร.4) เกี่ยวกับกระบวนการจัดทำระเบียบมีการจัดทำดังนี้ คณะกรรมการทั้ง 15 คน จะมาร่วมประชุมกัน เพื่อร่างข้อบังคับการรับสมาชิก การฝากเงิน การขอกู้ การส่งเงินคืน การใช้เงิน เพื่อประโยชน์ของสมาชิกตามวัตถุประสงค์เสร็จแล้วเรียกให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมาประชุม เพื่อฟังคำชี้แจงข้อบังคับต่างๆ ว่า คณะกรรมการร่างข้อบังคับมาแล้วมีข้อใดบ้างที่จะต้องแก้ไข (อ่านให้ฟังทีละข้อ) แล้วจึงจะดำเนินการขั้นต่อไป

2. การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน จากการสอบถามประธานกองทุนหมู่บ้าน พบว่า การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียนมีคณะกรรมการจำนวน 5 ท่าน คือ นางอุดม หวังถิ่นกลาง (ประธาน), นางยุพา คำหล้า (รองประธาน), นางศักดิ์วดี แก้วพลาขาม (เลขานุการ) นายปาน ขอบกลาง (กรรมการ), นายสุเมธ เกื่อนวิถิ (กรรมการ) การขอขึ้นทะเบียนก็ได้จัดทำตามระเบียบที่กองทุนแห่งชาติกำหนด และไม่มีปัญหาหรืออุปสรรคในการขอขึ้นทะเบียน

3. ระบบบัญชีกองทุน จากการสัมภาษณ์ผู้ทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านชั้นกระบุตร และจากการศึกษาเอกสารของกองทุน พบว่า มีบัญชีที่ต้องทำจำนวน 9 เล่ม ดังมีรายชื่อบัญชีดังต่อไปนี้

1. สมุดบัญชีรายรับ
2. สมุดบัญชีรายจ่าย
3. ทะเบียนรายรับ-จ่าย
4. ทะเบียนงบบุค
5. ทะเบียนงบรายได้ - ค่าใช้จ่าย
6. ทะเบียนคุมขอกู้
7. ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว
8. ทะเบียนคุมฝากสัจจะ / ค่าหุ้น รายตัว
9. ทะเบียนคุมสินทรัพย์ที่รับเป็นค่าหุ้น/บริจาค

ผู้ที่ทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านชั้นกระบุตร คือ นางชวนพิศ ปิ่นวิเศษ ตำแหน่งเหรียญก ส่วนความเป็นปัจจุบันของบัญชีต่างๆ สรุปได้ดังนี้ (ณ วันที่ 6 ก.ค. 45)

1. จำนวนสมาชิกกองทุน ทั้งหมด 93 คน เป็นชาย 54 คน หญิง 39 คน
2. เงินออม(เงินสัจจะ)มีจำนวน 43,730 บาท ดอกเบี้ยเงินฝาก 101.81 บาท

รวมจำนวนเงินในสมุดบัญชีเงินออม 43,831.81 บาท

3. เงินบัญชีกองทุน I ล้านบาท

จำนวนผู้กู้เงินทั้งหมด 69 ราย

- จำนวนเงินที่ปล่อยกู้	ครั้งที่ 1	เป็นเงิน	475,000	บาท
- จำนวนเงินที่ปล่อยกู้	ครั้งที่ 2	เป็นเงิน	320,000	บาท
- จำนวนเงินที่ปล่อยกู้	ครั้งที่ 3	เป็นเงิน	157,000	บาท
- จำนวนเงินที่ปล่อยกู้	ครั้งที่ 4	เป็นเงิน	140,000	บาท

	รวมเงินกู้	1,092,000	บาท
- จำนวนเงินที่รับชำระคืน (10 ครั้ง)	เป็นเงิน	388,750	บาท
4. ดอกเบี้ยเงินกู้จากสมาชิก		23,025	บาท
ดอกเบี้ยเงินกู้จากธนาคารออมสิน		3,920.79	บาท
รวมดอกเบี้ยบัญชี 1 ล้านบาท		26,927.79	บาท
5. ปัจจุบันเงินคงเหลือในบัญชี 1 ล้านบาท		323,677.79	บาท

ปัญหาในการจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านชั้บกระบุตรไม่มี จากการสังเกตการทำบัญชีผู้วิจัย พบว่า การทำบัญชีมีความถูกต้องเรียบร้อย เพราะผู้ทำบัญชีที่เป็นคณะกรรมการจะเป็นข้าราชการครูที่ประจำอยู่ในหมู่บ้าน มีความรู้ทางด้านบัญชีและมีประสบการณ์ในการทำบัญชีของโรงเรียนมานาน เมื่อทางพัฒนาชุมชนอำเภอสี่คิ้วเรียกประชุมเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นระเบียบของบัญชี กองทุนหมู่บ้านนี้จะได้รับคำชมและเป็นแบบอย่างในการทำบัญชีให้กับหมู่บ้านอื่นในตำบลนี้ด้วย

4. การรับสมัครสมาชิกกองทุน จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชั้บกระบุตร พบว่า ช่วงเวลาที่รับสมัครสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจะเป็นทุกวันที่ 1 – 5 ของเดือน โดยจะเสียค่าธรรมเนียมในการสมัครเป็นเงิน 10 บาท เพราะต้องการนำเงินจำนวนนี้ไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการซื้ออุปกรณ์และเครื่องเขียนต่างๆ

ขั้นตอนการรับสมัครสมาชิกของหมู่บ้านชั้บกระบุตร มีดังนี้

1. ในวันที่ 1 – 5 ของเดือนชาวบ้านที่ประสงค์จะเป็นสมาชิกกองทุนจะไปเขียนใบสมัครสมาชิกกองทุนกับเหรียญของกองทุนหมู่บ้านชั้บกระบุตร และเก็บเงินค่าสมัคร 10 บาท
2. หลังจากนั้นเหรียญจะนำใบสมัครของแต่ละคนมาให้ประธานกองทุนหมู่บ้านพิจารณาว่าสมควรรับเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหรือไม่
3. กำหนดรับเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ประธานก็จะเซ็นอนุมัติในใบสมัครนั้น แล้วส่งให้เหรียญบันทึกในทะเบียนสมาชิกต่อไป

ส่วนคุณสมบัติของผู้สมัคร ก็จะเป็นไปตามระเบียบและข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านดังที่ได้เสนอแล้วในบทที่ 2

ปัญหา การรับสมัครสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการและการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า กองทุนหมู่บ้านชั้บกระบุตรยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการรับสมัครสมาชิก

5. ขั้นตอนการขอกู้ จากการสังเกตของผู้วิจัยและการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน พบว่า กองทุนหมู่บ้านชั้บกระบุตรมีขั้นตอนในการขอกู้ ดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านจะต้องไปซื้อใบโครงการที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน (บ้านประธาน) ชุดละ 5 บาท

2. สมาชิกจะต้องไปเขียนโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้เงินอย่างชัดเจน

3. สมาชิกที่ประสงค์จะกู้เงินจะต้องยื่นใบโครงการที่เขียนเสร็จและไว้ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อรอการพิจารณาอนุมัติเงินจากคณะกรรมการ

เอกสารประกอบการขอกู้

- 1) ใบเสนอโครงการ
- 2) ใบสัญญาค้ำประกัน

ปัญหาอุปสรรคในการขอกู้

จากการสังเกตของผู้วิจัยและสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ไม่มีปัญหาหรืออุปสรรคในการขอกู้แต่อย่างใด

6. การคัดเลือกผู้กู้ จากการสัมภาษณ์ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน กองทุนหมู่บ้านชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้กู้โดยสรุปได้ดังนี้

1. ต้องเป็นสมาชิกกองทุนและฝากเงินออมกับกองทุน
2. คณะกรรมการกรรมการกองทุนต้องดูวัตถุประสงค์ของผู้กู้และความสามารถในการชำระคืน
3. ผู้ขอกู้ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน
4. คณะกรรมการต้องพิจารณาโครงการที่ขอกู้

วิธีการคัดเลือกผู้กู้จากการสอบถามประธานกองทุนหมู่บ้านชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ พบว่า มีวิธีการคัดเลือกผู้กู้ดังนี้

1. เรียกประชุมคณะกรรมการกองทุนทุกท่านเพื่อพิจารณาอนุมัติเงินกู้
2. พิจารณาอนุมัติเงินกู้แต่ละราย โดยใช้คะแนนเสียงข้างมากกว่าสมควรอนุมัติหรือไม่แต่ความเหมาะสมของยอดเงินที่ให้ผู้คณะกรรมการจะคำนึงความสามารถชำระหนี้คืนด้วย
3. เมื่ออนุมัติแล้วเหรียญจะนำไปติดประกาศบอกผู้ขอกู้เงินที่ได้รับอนุมัติเงินกู้และยอดเงินให้ผู้กู้ ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน

จากการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุน พบว่า การคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้านชั้นประถมนี้ คณะกรรมการมีความยุติธรรมในการคัดเลือกดี ส่วนในการเรียกประชุมคณะกรรมการเพื่อคัดเลือกผู้กู้เงิน คณะกรรมการแต่ละท่านก็ให้ความร่วมมือดี มาประชุมครบทุกท่าน

ปัญหาหรืออุปสรรคในการคัดเลือกผู้กู้ จากการสังเกตของผู้วิจัยและสัมภาษณ์คณะกรรมการ พบว่า สมาชิกจะเขียนโครงการขอกู้เงินไม่ค่อยมีความเหมาะสมที่จะให้คณะกรรมการ

การอนุมัติเงินให้ ยกตัวอย่างเช่น สมาชิกบางรายมีอาชีพหลักคือ รับจ้างทั่วไป แต่ขอกู้เงินเพื่อลงทุนทำไร่มั่นสำปะหลังเป็นจำนวนหลายไร่ อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีหนี้สินติดตัวด้วยทางคณะกรรมการกองทุนก็จะไม่อนุมัติเงินให้ หรือบางครั้งอนุมัติให้ก็น้อยกว่าที่ขอไป เพราะคำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้คืนของผู้กู้ด้วย ทำให้สมาชิกรายนั้นเกิดความไม่พอใจ การทำงานของคณะกรรมการ โดยอ้างว่า คณะกรรมการ ไม่มีความยุติธรรม ออกคิกกับเขา เป็นต้น

7. การโอนเงินให้ผู้กู้ จากการสอบถามคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชั้นประถมศึกษา มีขั้นตอนในการโอนเงินดังนี้

1. ทำหนังสือส่งจ่ายของผู้กู้แต่ละราย แล้วก็มีใบส่งจ่ายรวมยอดเงินของผู้กู้ทั้งหมด
  2. โอนเงินให้ผู้กู้แต่ละรายตามระเบียบ ข้อบังคับที่ทางธนาคารออมสินกำหนดไว้
- ปัญหาและอุปสรรคในการ โอนเงิน ไม่มี มีความเรียบร้อยดี

8. การรับชำระหนี้ จากการสังเกตของผู้วิจัยและสอบถามประธานกองทุนหมู่บ้านมีกระบวนการในการรับชำระหนี้

1. เสร็จญุกทำหนังสือเตือนให้ผู้กู้เงินชำระหนี้ภายในวันที่, ยอดเงินต้น และดอกเบี้ยที่ต้องชำระ
2. ผู้กู้เงินนำเงินต้น พร้อมดอกเบี้ยมาให้กับคณะกรรมการที่มีหน้าที่รับชำระหนี้ เพื่อเตรียมนำไปฝากธนาคาร
3. นำเงินที่ได้รับชำระหนี้ไปฝากเข้าบัญชีกองทุน 1 ล้านบาท ต่อไป ปัญหาอุปสรรคในการชำระหนี้ของกองทุนหมู่บ้านชั้นประถมยังไม่ มี เพราะสมาชิกที่กู้เงินกองทุนไปสามารถนำเงินมาชำระเงินได้ตรงตามกำหนด

9. การจัดสรรผลประโยชน์ จากการศึกษาจากเอกสารกองทุนหมู่บ้าน พบว่า มีการจัดสรรผลประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นทุนเพื่อสมทบกองทุน 30%
2. เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน วัด โรงเรียน 10%
3. ค่าตอบแทนคณะกรรมการ 20 %
4. บริหารกลุ่ม 20%
5. ปันผลสมาชิก 20% เมื่อครบ 2 ปี ของการฝากเงินออม

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1. ผลโดยตรง พบว่า กองทุนหมู่บ้านบ้านชัยกระบุรีมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 93 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าเดิมคิดเป็น 43.1% มีจำนวนผู้กู้เงินจำนวน 69 ราย ยอดเงิน ให้กู้ทั้งหมด จำนวน 1,092,000 บาท ซึ่งส่งผลให้ชาวบ้านชัยกระบุรีรายได้ในการพัฒนาอาชีพเพิ่มขึ้น

2. ผลกระทบโดยตรง พบว่า กองทุนหมู่บ้านชัยกระบุรีมีสมาชิกทั้งหมด 100 คน มีสมาชิกยื่นกู้ปัจจุบันเหลือ 93 คน คนได้รับอนุมัติเงินกู้ 69 คน สมาชิกส่วนใหญ่มีความพอใจกับการทำงานและการพิจารณาเงินกู้ของคณะกรรมการ ส่วนสมาชิกที่ไม่เห็นด้วยกับการพิจารณาเงินกู้ เพราะคนไม่ได้เงินกู้ก็ลาออกจากกองทุนแล้ว 7 คน และนอกจากนี้คณะกรรมการยังมี ความเอื้ออาทรช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสขาดแคลนเงินทุนในการทำงานให้มีเงินทุนเพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ ให้แก่สมาชิกให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม โดยที่ไม่ต้องไปกู้เงินจากนายทุนอื่นๆ ที่คิดดอกเบี้ยแพงจึงทำให้เป็นที่สนใจของสมาชิกในชุมชนทำให้มีผู้มาสมัครเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้น

3. ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อคณะกรรมการในด้านบวก มากกว่า ด้านลบ โดยไม่คิดว่าการพิจารณาเงินกู้ของคณะกรรมการมีการเล่นพรรคเล่นพวก และเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของสมาชิกในหมู่บ้านดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้มากกว่าแต่ก่อน ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากการมีกองทุนหมู่บ้าน พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและคณะกรรมการจะมีการเคารพกฎระเบียบเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างดี รู้ความรับผิดชอบและหน้าที่ของตนเอง มีความกระตือรือร้น ความเข้มแข็งของกองทุนหมู่บ้านนี้จึงอยู่ในเกณฑ์ดีพอสมควร

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจกรรมของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1. อาชีพหลักของผู้กู้ จากการสัมภาษณ์ผู้กู้เงินทั้ง 69 คน จะมีอาชีพ ตาม

ลำดับดังนี้

1. อาชีพเกษตรกร	ประมาณร้อยละ 43.5
2. อาชีพรับจ้าง	ประมาณร้อยละ 31.9
3. อาชีพค้าขาย	ประมาณร้อยละ 20.3
4. อาชีพรับราชการ	ประมาณร้อยละ 4.3

แสดงให้เห็นว่าสมาชิกกองทุน 1 ล้านบาทส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเกษตรกร

ส่วนปัญหาหรืออุปสรรคในการประกอบอาชีพ ของแต่ละอาชีพจากการจัดเวทีชาวบ้านสามารถสรุปได้ดังนี้

1. อาชีพเกษตรกร

ปัญหา : ปัญหาเกี่ยวกับโรคพืช เช่น เชื้อรา เพลี้ย

ปัญหาเกี่ยวกับความแห้งแล้ง

ปัญหาราคามันสำปะหลังตกต่ำ ไม่มีการประกันราคา

2. อาชีพรับจ้าง

ปัญหา : ระยะเวลาในการทำงานไม่แน่นอน บางวันก็ว่างงาน

3. อาชีพเลี้ยงสัตว์ (สุกร)

ปัญหา : หาลูกหมูมาเลี้ยงยาก

4. อาชีพค้าขาย (ค้าขายถั่ง 200 ลิตร)

ปัญหา : ขาดแคลนเงินทุนในการที่จะไปซื้อสินค้ามาขาย

ราคามีต้นทุนซื้อสูงขึ้น

และปัญหาเสียภาษีให้รัฐบาลแพงเกินไป

6. อาชีพเย็บผ้า

ปัญหา : ขาดเงินทุนสนับสนุน

ตลาดที่จะรองรับผ้าที่เย็บยังไม่กว้างมากนัก

2. สภาพที่อยู่อาศัย จากการสังเกตและสอบถาม กลุ่มผู้ที่กู้เงินส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว มีบ้านอยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีเพียง 1 รายที่ไม่มีบ้านอยู่อาศัยเป็นของตนเอง อาศัยอยู่โดยเช่าบ้านอยู่

3. รายได้ของครอบครัวผู้กู้เงิน ทั้ง 69 ราย ต่อเดือน

ตารางที่ 14 รายได้ต่อเดือนของผู้กู้

ระดับรายได้	จำนวน (คน)
1,000 – 3,000	10
3,001 – 5,000	11
5,001 – 8,000	17
8,001 – 10,000	8
10,001 ขึ้นไป	23

ความเพียงพอของรายได้ต่อรายจ่าย

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้กู้เงินอาชีพเกษตรกร บอกว่า ถ้าหักรายจ่ายจริงๆ บางครั้งค่าใช้จ่ายก็พอดีกับรายได้ บางครั้งค่าใช้จ่ายก็มากกว่ารายได้ เพราะการทำการเกษตรขึ้นอยู่กับสภาพภูมิ

อากาศ ถ้าฝนตกชุกดี ดินก็จะมีความชุ่มชื้นอุดมสมบูรณ์พืชพรรณ ธัญญาหารก็สมบูรณ์ ผลผลิตก็ออกมาดีทำให้มีกำไร

4. หนี้สินของครอบครัวผู้กู้ จากการสัมภาษณ์ ตามแบบ บร. 11 กลุ่มผู้กู้มีแหล่งเงินกู้ จากที่ต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 15 หนี้สินของครอบครัวผู้กู้และแหล่งเงินกู้

แหล่งเงินกู้	จำนวน (ราย)	คิดเป็น (%)
1. ธ.ก.ส	23	28.8
2. ธนาคารออมสิน	3	3.8
3. สหกรณ์	11	13.8
4. หนี้นายทุนนอกระบบ	11	13.8
5. ออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านชั้นกระ บุดร	19	23.8
6. กลุ่มไม่มีหนี้สิน	13	16.3

หมายเหตุ : บางรายก็มีหนี้สินทั้ง ธ.ก. ส , ออมสิน , นายทุนนอกระบบ และออมทรัพย์ เพื่อการผลิตของหมู่บ้าน

5. ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการของผู้กู้

จุดเด่น ผู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ส่วนใหญ่จะนำเงินกู้ไปประกอบอาชีพตามที่มีความถนัด มีความสามารถ มีประสิทธิภาพ ในการประกอบอาชีพด้านนี้มาหลายปี ทำให้รู้ถึงปัญหาและอุปสรรคของอาชีพ แต่ยังมีหัวใจแก้ไขยังไม่ได้เนื่องจากปัญหาของอาชีพเกษตรกรคือ ความแห้งแล้ง ส่วนอาชีพเลี้ยงสัตว์ เช่นเลี้ยงหมู เขาก็จะมีประสิทธิภาพจากการเลี้ยงหมู โดยเคยเป็นลูกจ้างเลี้ยงหมูจากโรงงานใหญ่ๆ ทำให้มีความรู้ในการเลี้ยงหมูมากขึ้น

จุดด้อย บางรายก็ยังไม่มีความมีประสิทธิภาพมากนักเนื่องจากว่าเมื่อก่อนประกอบอาชีพเกษตรกร แต่ต้องเปลี่ยนมาทำอาชีพค้าถึงขาย ทำให้ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งตลาด สถานที่ซื้อสินค้าต่างๆ ทำให้การประกอบอาชีพมีรายได้ไม่มั่นคง เพราะยังไม่มียุทธศาสตร์เป็นของตนเอง

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ

จากการสอบถามผู้กู้เงินกองทุน 1 ตำบลทามหมู่บ้านชั้นกระบุดรมีจำนวนเงินที่อนุมัติให้กู้ดังนี้

1. อนุมัติให้กู้	5,000	บาท	จำนวน	6	ราย
2. อนุมัติให้กู้	7,000	บาท	จำนวน	1	ราย
3. อนุมัติให้กู้	10,000	บาท	จำนวน	13	ราย
4. อนุมัติให้กู้	15,000	บาท	จำนวน	11	ราย
5. อนุมัติให้กู้	20,000	บาท	จำนวน	38	ราย

จุดเด่น เงินที่ได้จากการกู้กองทุนสมาชิกจะนำไปใช้เงินทุนเพื่อลงทุนในอาชีพของตน หรือตามโครงการที่เขียนขอู้จากโครงการทั้งหมด

จุดด้อย จำนวนเงินที่ได้กู้ยืมมาไม่เพียงพอกับที่ต้องจ่ายจริง ทำให้ต้องไปกู้ยืมจากแหล่งเงิน กู้อื่นอีก

2. วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ จากการสัมภาษณ์ตามแบบ บร. 11 ของผู้วิจัยสามารถแบ่งวัตถุประสงค์ของผู้กู้เงินตามโครงการ ได้ ดังต่อไปนี้

1. กู้เพื่อประกอบอาชีพเกษตรกร เช่น ปลูกมันสำปะหลัง ข้าวโพด อ้อย
2. กู้เพื่อประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ เช่น เลี้ยงหมู, ไก่, วัว
3. กู้เพื่อประกอบอาชีพค้าขายและค้าขายของเก่า
4. กู้เพื่อประกอบอาชีพเย็บผ้า
5. กู้เพื่อประกอบอาชีพช่างซ่อมมอเตอร์ไซด์

3. สถานที่และวัตถุประสงค์ จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้กู้เงินส่วนใหญ่จะมีที่ทำกินเป็นของตนเองอยู่ในหมู่บ้านชั้บกระบุตรนี้ และมีความเหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลัง ส่วนวัตถุประสงค์ เช่น พันธุ์ข้าวโพด ยังต้องซื้อมาจากภายนอกแต่พันธุ์มันสำปะหลังสามารถซื้อได้ ในหมู่บ้านเพราะมีผู้ที่ขายต้นมันสำปะหลังพันธุ์ดีอยู่ในหมู่บ้านอยู่แล้ว ด้านแรงงานจะใช้แรงงานจากสมาชิกในหมู่บ้าน หากไม่พอก็จะไปหาแรงงานมาจากหมู่บ้านใกล้เคียง

4. ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ ตามที่ได้สัมภาษณ์ ผู้กู้เงินในเรื่องความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพนั้น พบว่า เขามีประสบการณ์ในการทำงานในด้านนั้นๆ มาแล้วกว่า 5 ปีขึ้นไป วิธีการประกอบอาชีพ ก็ทำตามที่เคยเห็นพ่อแม่ของตนทำมา ตั้งแต่ตอนที่ตนยังเล็กอยู่ และได้ความรู้จากการสอบถามแลกเปลี่ยนความรู้กัน จากการดูข่าวเกษตรกรประจำวัน ซึ่งจะมีวิธีทำให้ได้ผลผลิตดี บางครั้งเขาก็ลงมาทำตามกัน แล้วก็เล่ากันแบบปากต่อปาก จนยึดถือปฏิบัติ

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

1. การหาตลาดที่ดี จากการสัมภาษณ์ผู้กู้เงินสามารถสรุปตลาดของอาชีพต่างๆ ดังนี้

- 1.1 อาชีพเกษตร การหาตลาดเขาจะ ไปดูตามลานมัน หรือ โรงแปงที่ต่างๆ ว่าที่ไหนให้ราคาสูงเขาก็จะนำมันสำปะหลังไปขายที่นั่น
- 1.2 อาชีพค้าขาย การหาตลาดที่ดีเขาจะ ไปติดต่อขายตามปั้มน้ำมัน ซึ่งจะเป็นแหล่งที่ซื้อถึงจำนวนมาก
- 1.3 อาชีพเย็บผ้าการหาตลาดยังไม่ค่อยดีนัก

2. การหาความรู้เพิ่มเติม จากการสังเกตของผู้วิจัยและจากการสอบถามสมาชิกกองทุนการหาความรู้เพิ่มเติมในการประกอบอาชีพ เขาจะสอบถามผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำอาชีพนั้นๆ มาแล้วหลายปีของหมู่บ้านชั้นกระบุดร ซึ่งเขาจะมีความรู้พอที่จะให้ความช่วยเหลือได้นอกจากการมีประสบการณ์ตรงของผู้ให้ความรู้แล้ว ผู้กู้ได้หาความรู้เพิ่มเติมโดยการดูข่าวทางโทรทัศน์

3. การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน จากการสอบถามผู้กู้เงิน พบว่า ไม่มีสมาชิกกองทุนที่กู้เงินจากกองทุนจัดทำบัญชีการใช้จ่ายหรือรายรับในแต่ละวันเลย เหตุผลเพราะ ไม่มีเวลาทำและซีเกียจทำ แต่มีผู้มาให้ความรู้ในการจัดทำบัญชีรายวัน ให้กับสมาชิกในหมู่บ้าน ซึ่งเขาเป็นเจ้าหน้าที่ที่มาจากอำเภอมาให้คำแนะนำแก่ชาวบ้าน จากการสังเกตของผู้วิจัยชาวบ้านให้ความสนใจไม่มากเท่าที่ควร เพราะมาร่วมฟังคำแนะนำน้อย

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

1. ผลโดยตรง

จุดเด่น จากการสัมภาษณ์ผู้กู้เงินส่วนใหญ่บอกว่า จากการที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้านทำให้เขามีเงินเหลือเก็บไว้ให้ลูกได้เพิ่มขึ้น สามารถซื้อจักรยานให้ลูกขี่ไปโรงเรียนได้ ผิดกับแต่ก่อนเมื่อลงทุนไปแล้ว ผลผลิตออกมาก็ต้องตามใช้หนี้ ซึ่งเป็นหนี้ที่เสียดอกเบี้ยแพงทำให้ราย ได้ที่ได้มาต้องนำไปเสียดอกเบี้ย ที่กล่าวมานี้เป็นกลุ่มผู้กู้ที่ทำอาชีพเลี้ยงสัตว์ ส่วนผู้กู้ที่ทำอาชีพเกษตรกรจากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่าผลผลิตในช่วงปีนี้ผลผลิตไม่ค่อยดี บางคนก็ตอบว่าทำไรปีนี้ขาดทุน เพราะเกิดภัยแล้ง ต้องไปหาจากรายได้ทางอื่นหรือไปกู้เงินจากที่อื่นเพื่อเตรียมสำหรับชำระหนี้กองทุน

จุดด้อย ผู้กู้บางรายนำเงินไปลงทุนแล้วผลผลิตยังไม่ออก หรือยังขายไม่ได้แต่ถึงกำหนดต้องชำระเงิน ทำให้ไม่มีเงินไปชำระคืน จึงต้องไปกู้ยืมเงินจากผู้อื่นมาชำระคืนก่อน เพราะกลัวเสียเครดิต จึงทำให้ดอกเบียแพงอีก

2. ผลกระทบโดยตรง จากที่ผู้วิจัยได้สังเกตมีผู้กู้บางคนก็ได้มีการขยายอาชีพของคนให้กว้างขึ้น ซึ่งแต่ก่อนเขาทำอาชีพรับจ้าง แต่พอเขาได้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน เขาก็นำเงินจำนวน

นั้นไปเช่าที่ดินทำไร่มันสำปะหลังจำนวน 5 ไร่ พร้อมๆ กับทำอาชีพรับจ้างด้วย ทำให้เขามีรายได้ถึงสองทาง ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ผู้กู้ส่วนใหญ่ก็ไม่ได้ขยายกิจการของตน แต่นำเงินที่กู้ยืมจากกองทุนสำรองเพื่อไว้ใช้จ่ายในสิ่งที่จะต้องจ่ายเพิ่มจากทุนเดิมของตน

3. ผลกระทบโดยอ้อม จากการที่มีกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท ผู้วิจัยเห็นว่ายังไม่สามารถดึงผู้ไปขายแรงงานในต่างจังหวัดให้กลับคืนถิ่นของตนได้ แต่ที่เห็นได้ชัด คือกองทุนนี้สามารถทำให้สมาชิกที่อยู่ในหมู่บ้านไม่ไปขายแรงงานในต่างจังหวัดเพิ่มอีก เพราะเขามีทุนที่จะทำอาชีพเพื่อเลี้ยงชีพของตนเองได้ หรือสามารถเรียกได้ว่าเขาสามารถพึ่งตนเองได้เพิ่มขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง ซึ่งผิดไปกว่าแต่ก่อนที่เขาพึ่งตนเองไม่ได้ เพราะไม่มีทุนให้เขาไปลงทุน แล้วเขาก็คิดที่จะไปทำงานก่อสร้างที่กรุงเทพฯ เพราะเห็นว่า มีรายได้ดีกว่าอยู่ที่นี้ และตอนนี้เขาเปลี่ยนความคิดแล้ว เพราะมีกองทุน 1 ล้านบาท

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพเกษตรกร ค้าขาย เลี้ยงสัตว์ เย็บผ้า ในหมู่บ้านชัษะบุตร สรุปได้ดังนี้

1. อาชีพเกษตรกรปลูกมันสำปะหลัง ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกมันสำปะหลังที่ติดได้แก่ ปลูกมันสำปะหลัง 15-15-15 ที่มีคุณภาพ, ยากำจัดวัชพืชที่มีคุณภาพ, พันธุ์มันสำปะหลังที่ดีมีคุณสมบัติปลูกในสภาพดินและอากาศนี้ได้, ดินที่อุดมสมบูรณ์ และต้องมีความรู้และประสบการณ์ของผู้ประกอบอาชีพ

กระบวนการที่ติดได้แก่ ปลูกมันสำปะหลังให้เหมาะกับฤดูกาลปลูก คือช่วงเดือน พ.ย. - ธ.ค. และในช่วงเดือน ปี ค.- พ.ค. กระบวนการปลูกจะต้องเตรียมดินโดยไถพรวนทิ้งไว้ โดยทิ้งไว้พอดินแห้ง ถ้ามีมูลสัตว์ก็ใส่ลงไป หลังจากนั้นรอให้ฝนตกจึงจะไถอีกครั้ง แล้วกร่องให้สูงระยะห่างระหว่างแถว 1 x 1 เมตร ส่วนช่วงระหว่างแนวปลูกในแต่ละแถวห่างกัน ครึ่งเมตร เมื่อมีหญ้าก็ตัดหญ้า แล้วก็ทำให้ช่วงห่างระหว่างแถวเป็นร่องยาวตลอดแถว ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 เมื่อฝนตกน้ำจะได้ขังอยู่ในร่องเพื่อรากมันสำปะหลังมีอาหารเลี้ยงลำต้นต่อไป ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ การมีหัวมันสำปะหลังที่ใหญ่ คก ปริมาณแป้งมาก ได้ผลผลิต 5,000 - 6,000 กก. ต่อไร่ หรือ 5 - 6 ตันต่อไร่

2. อาชีพเลี้ยงหมู ปลูกมันสำปะหลังที่ติดได้แก่ ลูกหมูที่สมบูรณ์ แข็งแรง คอกหมูที่อากาศถ่ายเทได้สะดวก เงินทุนที่ซื้ออาหารหมูสำเร็จรูป และความรู้ในการเลี้ยงหมู

กระบวนการที่ติดได้แก่ ควรคัดลูกหมูที่มีสุขภาพสมบูรณ์ และแข็งแรงไว้ในคอกเดียวกัน ส่วนลูกหมูที่ไม่แข็งแรงก็เอาไว้คอกคอกหนึ่ง คอกหมูต้องสะอาด อากาศถ่ายเทได้สะดวก น้ำที่ให้หมูกินจะให้เป็นก๊อกน้ำให้หมูไว้ดูคอก การให้อาหารหากเป็นหมูเล็กจะให้อาหาร 3 เวลา แต่ถ้าเป็นหมูใหญ่จะให้อาหาร 2 เวลา และตอนที่หมูยังเล็กควรฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้า

ฝั่ยด้วย ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ คือ หมูอายุ 4 – 5 เดือนควรได้น้ำหนัก 100 กิโลกรัม

3. อาชีพค้าขายถั่ง บัจจยนำเข้าที่คิได้แก่ ความรู้ในด้านการตลาด เงินทุนที่เพียงพอ อุปกรณ์ที่ช่วยทำความสะอาดถั่งและคคแต่งถั่ง กระบวนการที่คิได้แก่ ควรรู้แหล่งที่จะไปซื้อถั่ง ควรรู้ว่าถั่งค้ำต้องการถั่งประเภทไหนมากเพื่อที่จะได้หาถั่งประเภทนั้นมาขายให้ถั่งค้ำ ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ ได้แก่ ซื้อถั่งมาในราคาถั่งทุนต่ำ (ใบละ 30,40) สามารถขายได้ในราคาถั่งละ 280 – 350 บาท

4. อาชีพเย็บฝ้ำ บัจจยนำเข้าที่คิได้แก่ ความรู้ความสามารถของผู้ประกอบอาชีพ จักรเย็บฝ้ำที่มีประสิทธิภาพสามารถเย็บได้หลายแบบ กระบวนการที่คิได้แก่ ควรรู้แหล่งตลาดว่าเสื้อฝ้ำแบบนี้ควรรขายให้กับตลาดแบบไหน ความปรารถนาในการตัดเย็บเสื้อฝ้ำผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ มีถั่งค้ำนำฝ้ำมาให้ตัดเย็บจำนวนมาก

ผู้ถั่งเงินจากกองทุนหมู่บ้านซั้บกระบุนตรเพื่อนำมาประกอบอาชีพต่างๆ ที่ถั่งกล่าวมาแล้วนี้ ถั่งแล้วแต่เป็นอาชีพที่ถั่งเคยทำมาก่อนแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

4. ผลอื่ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

4.1 ผลที่เกิดขึ้นจาก การบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านซั้บกระบุนตร พบว่า คณะกรรมการที่บริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านซั้บกระบุนตรจะเป็นคณะกรรมการที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารเงินกองทุนอื่ๆ ในหมู่บ้านมาแล้วเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเห็นได้ชัดว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านนี้มาจากทีมบริหารจัดการเงินออมทรัพย์เพื่อการผลิตของหมู่บ้านประมาณ 1 ใน 3 ของคณะกรรมการทั้งหมด ทำให้การบริหารจัดการเงินกองทุนในหมู่บ้านไม่มีปัญหาในการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการทำบัญชี ก็เป็นผู้ที่ทำบัญชีได้ถั่งต้องเรียบร้อย เพราะมีความรู้ด้านบัญชี ด้านการเร่งรัดหนี้สิน ก็ได้ผู้ที่มีความรับผิดชอบในการติดตามหนี้ของกองทุนเป็นอย่างดี จึงถั่งได้ว่ากองทุนหมู่บ้านซั้บกระบุนตรนี้มีทีมการบริหารกองทุนหมู่บ้านที่มีประสิทธิภาพมาก สามารถทำให้กองทุนหมู่บ้านยังยืนต่อไปได้

4.2 ผลที่เกิดขึ้นจาก การมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน เพื่อให้สมาชิกในชุมชนได้ถั่งยืมเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุถั่งเงิน พบว่า สามารถสร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุถั่งเงินได้จริง เพราะสมาชิกจะมีเงินทุนให้ถั่งยืมเพื่อไปประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น โดยเสียคคดอกเบี้ยในอัตราต่ำ ทำให้ลดรายจ่ายในการที่ต้องจ่ายคคดอกเบี้ยในอัตราคคดอกเบี้ยที่สูง ทำให้จำนวนเงินที่ต้องไปเสียคคดอกเบี้ย นำมาสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวเพิ่มขึ้น จากการสังเกตของผู้วิจัยในช่วงที่ยังไม่มีกองทุนหมู่บ้านกับช่วงที่มีกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ในช่วงที่มี

กองทุนหมู่บ้าน ความเป็นอยู่ของสมาชิกในหมู่บ้านจะดีขึ้นกว่าเดิม ยอดเงินที่ใช้จับจ่ายซื้อของก็มีมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้

5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

5.1.1 การเกิดกองทุน พบว่าหมู่บ้านชั้นกระบวนการมีกองทุนอยู่แล้ว 4 กองทุน เงินกองทุน 1 ล้านบาท ของหมู่บ้านชั้นกระบวนการนี้เกิดขึ้นใหม่นี้ไม่ได้นำไปสมทบกับกองทุนอื่นๆ ที่มีอยู่แล้ว เงินกองทุน 1 ล้านบาทได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2544 ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 93 คน มีจำนวนผู้ได้รับอนุมัติเงินกู้แล้ว 69 ราย โดยมีการปล่อยอนุมัติเงินกู้เพื่อให้สมาชิกเพื่อเป็นทุนหมุนเวียน และเพื่อสร้างรายได้ แล้วทั้งหมด 4 ครั้ง ซึ่งแยกตามวัตถุประสงค์การขอกู้ได้ดังนี้ 1. กู้เพื่อทำการเกษตร 2. ค่าขาย 3. เลี้ยงสัตว์ 4. เย็บผ้า ยอดเงินที่ปล่อยให้กู้ยู่ระหว่าง 5,000 – 20,000 บาท แล้วแต่วัตถุประสงค์ของการขอกู้ และความสามารถในการชำระเงินคืนของผู้กู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านสมาชิกส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน ในด้านทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่เป็นบวก ส่วนยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน มีจำนวนเงินออม (เงินสำรอง) 43,730 บาท ดอกเบี้ยเงินฝาก 101.81 บาท รวมจำนวนเงินในสมุดบัญชีเงินออม 43,831.81บาท ปัจจุบันเงินคงเหลือในบัญชี 1 ล้านบาท 323,677.79 บาท

5.1.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่า กองทุนหมู่บ้านบ้านชั้นกระบวนการมีจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด 15 คน ซึ่งคณะกรรมการทั้ง 15 คนมีกระบวนการได้มาซึ่งคณะกรรมการ โดยเป็นไปตามระเบียบกองทุนแห่งชาติ ระเบียบเกี่ยวกับการบริหารกองทุนและข้อบังคับต่างๆ เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านคณะกรรมการจะเป็นผู้ร่างขึ้น แล้วขอความคิดเห็นจากสมาชิก การประชุมของคณะกรรมการจะมีการประชุมเดือนละ 1 ครั้ง การรับสมัครสมาชิกจะรับสมัครสมาชิกใหม่ ทุกวันที่ 1 – 5 ของทุกเดือนโดยเสียค่าธรรมเนียม 10 บาท ในด้านบัญชีของกองทุนหมู่บ้านก็มีการทำบัญชีอย่างเป็นระเบียบ ถูกต้อง เรียบร้อย การกู้เงินของสมาชิกจะเสียดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี หรือร้อยละ 0.50 บาทต่อเดือน การตัดสินใจเงินกู้ จะตัดสินใจโดยมติของคณะกรรมการ สมาชิกทุกคนที่ขอกู้จะได้รับการพิจารณาเงินกู้ แต่จะได้รับอนุมัติเงินกู้หรือไม่ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของคณะกรรมการ การพิจารณาเงินกู้ของคณะกรรมการส่วนใหญ่มีความพอใจ ส่วนผู้กู้ที่ไม่พอใจกับการพิจารณาเงินกู้ของคณะกรรมการมีเพียง 5% ของสมาชิกทั้งหมด

กองทุนหมู่บ้านบ้านชั้นกระบวนการมีการจัดสรรผลประโยชน์ดังนี้

1. เป็นทุนเพื่อสมทบกองทุน 30%
2. เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน วัด โรงเรียน 10%

3. ค่าตอบแทนคณะกรรมการ 20%
4. บริหารกลุ่ม 20%
5. ปันผลสมาชิก 20% เมื่อครบ 2 ปี ของการฝากเงินออม

ซึ่งการจัดสรรผลประโยชน์สมาชิกทุกคนก็ยอมรับและเห็นด้วย และนอกจากนี้หมู่บ้านนี้ยังมีความสามารถบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ได้ค่อนข้างดีด้วย

5.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า ชาวบ้านได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จากข่าวสารต่างๆ พอสมควร อาทิ เช่น โทรทัศน์ หอกระจายข่าว บางคนก็สนใจฟังบางคนก็ไม่สนใจฟังทำให้ไม่รู้ ทำให้ไม่ค่อยเข้าใจนัก จึงไม่ได้นำระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงมาใช้ในการประกอบอาชีพ แต่ชาวบ้านได้นำเรื่องเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมาทำเป็นอาชีพเสริมให้แก่ตนเองและครอบครัว เช่น การสานหมวกใส่ปลา การถักเป้ด ย่าม การถักหม้อมุงหลังคาขาย แต่ละกิจกรรมล้วนแต่เป็นกิจกรรมที่ทำกันหลังจากเลิกทำงานหลักในแต่ละวัน โดยจะอาศัยช่วงหลังเลิกงาน คือ ช่วงเย็น กิจกรรมที่กล่าวมานี้ที่นับได้ว่าเป็นอาชีพที่พอจะพึ่งตนเองได้ และทำกันหลายครอบครัว ก็คือ อาชีพถักหม้อมุงหลังคาขาย เกิดจากการเห็นหม้อคาที่อยู่ข้างๆ บ้านและตามทุ่งหญ้า มีเป็นจำนวนมากเลยตัดไปทำ แล้วนำมาวางไว้หน้าบ้านก็มีลูกค้าติดต่อขอซื้อ เช่น นำไปทำหลังคาฟาร์มไก่ (เป็นอาชีพที่เกิดขึ้นใหม่) เป็นอาชีพที่ลงทุนน้อยมาก

5.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันนั้น ได้พัฒนากรอำเภอสีคิ้วมาเป็นผู้ที่ชี้แนะเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจถึงหลักการของกองทุนหมู่บ้าน และเพื่อกระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนมีจิตสำนึกในการช่วยกันรักษาเงินกองทุนร่วมกันและนอกจากนี้หมู่บ้านชัยกระบูนคร ยังมีภูมิคุ้มกันอีกตัวหนึ่งที่จะสามารถป้องกันไม่ให้สมาชิกกองทุนไปกู้เงินจากนายทุนที่ต้องเสียดอกเบี้ยแพง คือ การมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีประสิทธิภาพในการบริหารงาน และมีจำนวนที่อยู่ในหลักล้านกว่าๆ ที่คอยให้สมาชิกได้กู้ยืมรอนรับจากการกู้ยืมเงินจากกองทุน 1 ล้านบาท โดยกลุ่มออมทรัพย์จะคิดดอกเบี้ยร้อยละ 2 บาท ต่อเดือนซึ่งยังเป็นดอกเบี้ยที่นับว่าถูกเมื่อเทียบกับที่ต้องไปกู้กับนายทุนซึ่งเสียร้อยละ 5 บาทต่อเดือน สมาชิกส่วนใหญ่ของกองทุน 1 ล้านบาท ล้วนแล้วแต่เป็นสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตด้วย จึงถือได้ว่าหมู่บ้านชัยกระบูนครนี้มีภูมิคุ้มกันที่ดีพอสมควร

5.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น พบว่า ศักยภาพเดิมของบริบทมี สภาพป่าเป็นป่าที่มีต้นไม้ปกคลุมเป็นจำนวนมาก สภาพดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย เป็นดินเหนียวในส่วนที่ราบเนินเขา สภาพของหนองน้ำปัจจุบันมีสระกลางบ้านและลำห้วยที่ใช้อุปโภค บริโภค จำนวนประชากรจะอยู่กันกระจุกกระจาย (จำนวนประชากรเมื่อก่อนเพราะรวมกันกับบ้านทรัพย์สมบูรณ์ ปัจจุบันแยกหมู่บ้านกันแล้ว) อาชีพครั้งแรกของประชากร จะเป็นอาชีพ

ทำถ่านขาย กับอาชีพเกษตรกร ถนนเมื่อก่อนจะเป็นถนนดินทางเกวียน ต่อมาพัฒนาเป็นลูกรัง (พ.ศ. 2525) ไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้าน พ.ศ. 2530 น้ำประปา ยังไม่มี

การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมา มีศักยภาพในด้านต่างๆ ดังนี้

มีเงินกองทุนในหมู่บ้านหลายกองทุน มีครัวเรือนทั้งหมด 116 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 601 คน เป็นชาย 323 คน เป็นหญิง 278 คน ประชาชนส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุ 18 – 50 ปี ประมาณ 46.9 % ของประชากรทั้งหมด การประกอบอาชีพ พบว่า มีอาชีพเกิดขึ้นหลากหลายมาในหมู่บ้านเนื่องมาจากความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยี อาทิ พบว่ามี วัด 1 วัด ภาษาที่ใช้เป็นภาษาไทยโคราช งานบุญประเพณีจะปฏิบัติตามวันสำคัญต่างๆ ด้านการศึกษา มีโรงเรียนประถมศึกษา 1 โรงเรียน ผู้นำหมู่บ้านและชาวบ้านมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นกว่าเดิมจากการเรียนกศน. ทำให้ส่วนใหญ่อ่านออกเขียนได้ ชาวชนในหมู่บ้านชั้นประถมศึกษาส่วนใหญ่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษา – ปริญญาตรี

ความเข้มแข็ง ในการทำกิจการของผู้กู้ พบว่า ผู้กู้ประกอบอาชีพด้านใด อยู่ก็ยังคงทำอาชีพนั้นเพื่อเลี้ยงครอบครัวอยู่แสดงว่า อาชีพที่ผู้ทำนั้นยังสามารถหาเลี้ยงครอบครัว ได้ยั่งยืนพอสมควร ที่เห็นได้ชัดว่าไม่มีความยั่งยืนในการประกอบอาชีพมีเพียง 1 ราย คือ ขอู้เพื่อค้าขายแต่ปัจจุบันนี้เลิกค้าขายแล้ว เพราะไม่มีทุนอีก

5.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

ปัจจัยด้านบวก พบว่า

1. การเกิดกองทุน หมู่บ้านชั้นกระบุตรเป็นหมู่บ้านที่มีกองทุนหลายกองทุน สมาชิกในหมู่บ้านจึงมีความรู้และความพร้อมที่จะทำงานแบบเป็นกลุ่มองค์กร และกองทุนต่างๆ ที่มีในหมู่บ้านก็ล้วนเป็นกองทุนที่ทำให้สมาชิกรู้จักการออม ซึ่งคล้ายๆ กับการทำงานของกองทุน 1 บาท จึงทำการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านชั้นกระบุตร ทำได้ง่ายขึ้น และปัจจุบันนี้ชาวบ้าน ก็สนใจให้ความร่วมมือดี
2. ระบบการบริหารกองทุน เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชั้นกระบุตร ล้วนแล้วแต่เป็นผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่ในกองทุนต่างๆ ในหมู่บ้านทำให้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการบริหาร เป็นผู้มีความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้น จึงสามารถทำให้การบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ โดยการมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ให้สมาชิกได้กู้ยืม เป็นกลุ่มที่มีความยั่งยืน และมั่นคง ทำให้ป้องกันสมาชิกไปกู้ยืมเงินนายทุนที่คิดดอกเบี้ยแพงได้พอสมควร

4. ศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน พบว่า หมู่บ้านขับเคลื่อน มีศักยภาพและความเข้มแข็งที่มาจากความสามัคคี การให้ความร่วมมือ ดีพอที่จะทำให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านได้

ปัจจัยด้าน ลบ พบว่า

1. การเรียนรู้พึ่งพาตนเอง สมาชิกบางส่วนยังไม่เข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างอาชีพ และรายได้ ขาดความสนใจเกี่ยวกับข่าวสารต่างๆ ทำให้ไม่สามารถเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเองได้ทั้งหมด

2. สมาชิกในหมู่บ้านยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนอยู่ ทำให้ขาดเงินหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตในเวลาที่ยั่งยืนได้

5.3 ความเข้มแข็งของชุมชน

ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

พบว่า

1. ความสามัคคี อยู่ในระดับปานกลาง
2. ความซื่อสัตย์ อยู่ในระดับปานกลาง
3. ยกย่องคนทำดี พบว่า ยกย่องคนทำดี
4. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พบว่า ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีมาก
5. โอกาสหาความรู้เพิ่มเติม พบว่า สมาชิกในหมู่บ้านมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม
6. อาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ พบว่า สมาชิกในหมู่บ้านสามารถเลี้ยงครอบครัวได้เพิ่มขึ้น ซึ่ง 80% ของ 60 ครอบครัวตอบว่าเพิ่มขึ้น
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน พบว่า ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น รักใคร่ปรองดองกัน เพิ่มขึ้น
8. การรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน พบว่า มีการรวมตัวกันตั้งองค์กรเพิ่มขึ้น
9. การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำหรือไม่ พบว่า ชุมชนรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกอยู่ในระดับมาก
10. ชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส พบว่า ชุมชนมีการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสเพิ่มขึ้น
11. ในชุมชนผู้นำมีคุณธรรม ยุติธรรมหรือไม่ พบว่า ผู้นำเป็นผู้ที่มีคุณธรรมและมีความยุติธรรมดี
12. ชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ หรือไม่ พบว่าชุมชนหมู่บ้านขับเคลื่อนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้

ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะประชาชนในท้องถิ่นที่นักศึกษาได้รับผลชอบจากการสัมภาษณ์ 50 % ของครัวเรือนทั้งหมด พบว่า ความเข้มแข็งตามทัศนะประชาชนมีดังนี้

1. จะต้องมีความสามัคคีในหมู่บ้าน
2. ต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
3. ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน
4. ให้ความร่วมมือกับหมู่บ้านในทุกๆ ด้าน
5. ช่วยเหลือผู้ที่ค่อยโอกาส
6. มีการแลกเปลี่ยนความรู้กัน แสวงหาความรู้เพิ่มเติม
7. ให้ความสำคัญแก่ครอบครัวของตน
8. ยกย่องผู้ที่ทำดี
9. ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
10. ผู้นำต้องเป็นคนดี มีคุณธรรม
11. รวมตัวกันตั้งองค์กรภายในชุมชน
12. สมาชิกทุกคนต้องมีครอบครัวรับผิดชอบ
13. สมาชิกในชุมชนต้อง ไม่เห็นแก่ตัว
14. ต้องมีจิตสำนึกรักบ้านเกิดของตนเอง
15. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน
16. ช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชน
17. ให้ความสนใจแก่ชุมชน
18. ไม่คิดคดโกงในชุมชน
19. ให้ความอบอุ่นแก่ครอบครัว
20. ให้อภัยซึ่งกันและกัน
21. รู้หน้าที่ของตนเอง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการที่ได้มีการประเมินผล โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านชัยกระบูนทร สามารถนำมาสรุป อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

1. สรุป อภิปรายผล

- 1.1 สรุป
- 1.2 อภิปรายผล

2. ข้อเสนอแนะ

- 2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน
- 2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน
- 2.3 ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพ
- 2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

1. สรุป อภิปรายผล

1.1 สรุป

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านชัยกระบูนทร สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1.1 เพื่อทราบว่าหมู่บ้านชัยกระบูนทรมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้หรือสวัสดิภาพของสมาชิก
- 1.2 เพื่อทราบว่าหมู่บ้านชัยกระบูนทรมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- 1.3 เพื่อทราบว่าหมู่บ้านชัยกระบูนทรมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

1.4 เพื่อทราบว่าเศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกัน

1.5 เพื่อทราบว่าหมู่บ้านชั้นกระบุงครมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2. วิธีดำเนินการ

จะมีวิธีดำเนินการเก็บข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ

1. สัมภาษณ์สมาชิกในหมู่บ้านจำนวน 30 – 50 % ของครัวเรือนทั้งหมดตามแบบรายงาน (บร.) ต่างๆ
2. สสำรวจความเข้มแข็งของชุมชน โดยการสอบถามตามแบบรายงาน (บร.)
3. สังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยจะเข้าประชุมกับกลุ่มเป้าหมายทุกครั้ง
4. มีการจัดเวทีอภิปรายกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์

แหล่งทุติยภูมิ

1. เก็บข้อมูลจากเอกสาร โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. เก็บข้อมูลจากข้อมูลมือสอง เช่น กชช2ค , จบฐ 2

3. ผลการดำเนินการ

ผลการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านชั้นกระบุงคร หมู่ที่ 9 ต.หนองหญ้าขาว ได้รับอนุมัติเงินกองทุน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2544 มีคณะกรรมการที่บริหารจัดการกองทุน จำนวน 15 คน มีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน กองทุนหมู่บ้านชั้นกระบุงครมีสมาชิกทั้งหมด 93 คน เป็นชาย 54 คน เป็นหญิง 39 คน ปัจจุบัน (31 ก.ค. 45) ได้อนุมัติเงินกู้ให้กับสมาชิกกองทุน ได้กู้ยืมเพื่อนำไปประกอบอาชีพแล้ว 4 ครั้ง มีจำนวนผู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 69 ราย มีจำนวนเงินที่ได้รับชำระคืน 10 ครั้งเป็นเงิน 388,750 บาท มีเงินออมรวมดอกเบี้ย จำนวน 43,831.81 บาท ปัจจุบันเงินคงเหลือในบัญชี 1 ล้านบาท จำนวน 323,677.79 บาท การพิจารณาเงินกู้ให้กับสมาชิกกองทุนจะดูถึงวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเหมาะสมและความสามารถในการชำระเงิน คืนเงินกู้ของสมาชิก ซึ่งสมาชิกจะกู้เงินมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาอาชีพ และนำเงินไปประกอบอาชีพต่างๆ ในหมู่บ้านดังนี้

1. ทำการเกษตร

- ปลุกมันสำปะหลัง จำนวน 31 ราย	เป็นเงิน	452,000	บาท
- เลี้ยงสัตว์เช่น ไก่, สุกร, จำนวน 10 ราย	เป็นเงิน	160,000	บาท
2. ค้าขาย	จำนวน 23 ราย	เป็นเงิน	385,000 บาท

3. บริการ

- ช่างซ่อมมอเตอร์ไซค์   จำนวน 1 ราย เป็นเงิน 20,000 บาท
- เย็บเสื้อผ้า   จำนวน 3 ราย เป็นเงิน 60,000 บาท
- 4. ซื่อขายของเก่า   จำนวน 1 ราย เป็นเงิน 15,000 บาท

ส่วนใหญ่สมาชิกกองทุนนำเงินไปประกอบอาชีพเกษตร ร้อยละ 44.9 % สมาชิกกองทุนส่วนใหญ่มีความพอใจในการปล่อยเงินกู้ของคณะกรรมการ และมีทัศนคติเป็นบวกกับกองทุนหมู่บ้านและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เคารพกฎระเบียบของกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างดี ทำให้การบริหารจัดการ ไม่มีปัญหาหรืออุปสรรคมีความราบรื่นพอสมควร

1.2 อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านชั้นกระบุงร บรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อ 1 การเกิดกองทุนหมู่บ้านชั้นกระบุงรเกิดจากความสามัคคี ความร่วมมือของคนในชุมชน และมีแนวโน้มที่สมาชิกในหมู่บ้านชั้นกระบุงรจะให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมในการตั้งกองทุนอื่นๆ มากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อ 2 การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านชั้นกระบุงร ได้จัดโครงสร้างขององค์กรไว้อย่างชัดเจน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในการบริหารกองทุนหมู่บ้านด้วยความถูกต้อง

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านชั้นกระบุงร เป็นโอกาสให้สมาชิกในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแลกเปลี่ยนการเรียนรู้อยู่เสมอ ถึงแม้ว่าสมาชิกในหมู่บ้านชั้นกระบุงรยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งหมด เพราะยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกอยู่

วัตถุประสงค์ข้อ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม สมาชิกในกองทุนหมู่บ้านชั้นกระบุงรมีการรวมตัวเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มเกษตรกร อยู่แล้วนอกจากนี้หมู่บ้านชั้นกระบุงรยังมีกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตที่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โดยให้สมาชิกได้กู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ เพื่อรองรับสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ไม่ได้รับอนุมัติเงินกู้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ข้อ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านชั้นกระบุงร มีความสามัคคี ให้ความร่วมมือร่วมใจกัน ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันดีพอสมควร

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

2.1.1 จากประสบการณ์ในการประกอบอาชีพของสมาชิกในหมู่บ้านและปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นผู้ประกอบอาชีพ (เกษตรกร) ทำให้สมาชิกในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนความรู้และรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ปัญหา อาทิ ปัญหาปุ๋ยมีราคาแพง ก็มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาชีพ และประสานงานกับเกษตรอำเภอซื้อปุ๋ยให้กับสมาชิกเกษตรกรในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาด

2.1.2 หมู่บ้านชั้นกระบุงเป็นหมู่บ้านที่มีกองทุนหลายกองทุนและมีจำนวนเงินที่ได้จากการบริหารงานมีจำนวนมากพอสมควร ทำให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีแนวทางในการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพได้ง่ายขึ้น

2.1.3 คณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้านชั้นกระบุง ส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้น มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ในการบริหารจัดการ

2.1.4 สมาชิกในชุมชนเห็นประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างดี

2.2 ปัจจัยด้านลบ

2.2.1 คนในหมู่บ้านชั้นกระบุงยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนซึ่งต้องเสียดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินหมุนเวียนเพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น

2.2.2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านจะไม่พึงพอใจการปล่อยเงินกู้ของคณะกรรมการ หากไม่ได้ปล่อยเงินกู้ให้กับตน แต่ก็เป็นส่วนน้อย ไม่ก็ราย

2.2.3 การพึ่งพาตนเองของสมาชิกในหมู่บ้าน ยังพึ่งพาตนเองได้ไม่ทั้งหมด

3. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

สมาชิกในชุมชนรู้หน้าที่ของตนเอง เคารพระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ของหมู่บ้าน กระบวนการสื่อสารหรือสื่อความเข้าใจแบบไม่เป็นทางการที่มีประสิทธิภาพมีความกระตือรือร้นในการที่จะมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ กับหมู่บ้าน

4. ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) เมื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชั้นกระบุงได้อนุมัติเงินกู้ให้กับสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเพื่อไปประกอบอาชีพสามารถก่อให้เกิดรายได้และ

สามารถนำเงินตั้งคืนกองทุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยทำให้กองทุนหมู่บ้านขับเคลื่อนเติบโตขึ้นเรื่อยๆ

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกกองทุนหมู่บ้านขับเคลื่อนที่กู้เงินไปดำเนินโครงการที่สามารถที่จะลดภาระหนี้สินลงได้บ้างและมีความสามารถในการประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น และยังช่วยสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้มีความเข้มแข็งขึ้นกว่าแต่ก่อน

4.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) วิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านขับเคลื่อนมีการเปลี่ยนแปลงมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าแต่ก่อน มีความร่วมมือร่วมใจกันและสามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น จึงก่อให้เกิดความผาสุกในหมู่บ้านขับเคลื่อน

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนขับเคลื่อน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ระยะเวลาที่ให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านกู้ยืมไปประกอบอาชีพมีระยะสั้นเกินไป ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียนในรอบต่อไป เพราะต้องส่งเงินคืนควรรายยาวเวลา มากกว่า 1 ปี

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ควรจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้านขับเคลื่อนที่มีความสั้นกระชับชัดเจน และเป็นประโยชน์ที่ชาวบ้านสามารถอ่านเข้าใจได้ง่ายให้กับสมาชิกเก็บไว้ศึกษา เพื่อที่จะได้มีความเข้าใจระเบียบและแนวทางปฏิบัติของกองทุนหมู่บ้านมากขึ้น

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านขับเคลื่อน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านควรมีการนัดประชุมกันเดือนละหนึ่งครั้ง เพื่อจะได้ทราบถึงผลการดำเนินงานว่ามีความคืบหน้ามากน้อยเพียงใด

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 การเตือนให้สมาชิกกองทุนที่กู้เงินกองทุนไปนำเงินมาชำระหนี้คืนบางครั้งระยะเวลาระชั้นชิดเกินไป ควรจะขยายเวลาในการเตือนลูกหนี้เพิ่มขึ้นอีก

2.3 ข้อเสนอแนะนำเงินไปพัฒนากิจการอาชีพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านขับเคลื่อน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีอาชีพหลักคือรับจ้างทั่วไปอาชีพเสริมคือการเย็บผ้า แต่ไม่บ่อยนัก ควรรวมกลุ่มกันรับจ้างเย็บผ้าอย่างจริงจัง เพราะมีแนวโน้มจะเป็นอาชีพที่ไปได้ดี

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านควรแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาเทคนิควิธีการทำงานให้มีความทันสมัยและสผลสำเร็จได้ง่าย

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะข้อ 1 กองทุนหมู่บ้านชักระบุดรจะมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนเพิ่มขึ้นกว่าเดิมที่เป็นอยู่ ควรจะปฏิบัติอย่างไร มีปัจจัยใดบ้างที่สนับสนุนในการเพิ่มประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะข้อ 2 ในอนาคต 10 – 15 ปีข้างหน้ากองทุนหมู่บ้านชักระบุดรยังมีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ และยั่งยืนอยู่ต่อไปหรือไม่

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2544. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- ภาวิณีย์ เจริญยิ่ง. (31 มกราคม 2545). มติชนสุขสรรค์. มติชนรายวัน : 12.
- นิคม จันทรวิจูร. (ม.ป.ป.). บทบาทของการบริหารแรงงานในยุควิกฤติเศรษฐกิจ. วารสาร แรงงานสัมพันธ์ : 23 – 26.
- นงลักษณ์ เดชะพิพงษ์. 2545. จุดเด่น จุดด้อยของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. ศรีสะเกษ : วารสารการศึกษานอกโรงเรียน.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจังหวัดนครราชสีมา. (2545). คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ.
- สัมพันธ์ เตะชะอริ. (31 มกราคม 2545). การบริหารกองทุนด้านบาทให้มีประสิทธิภาพ. มติชนรายวัน : 11.
- สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ [สปรศ]. 2545. วิจัย สปท. สสำรวจกองทุนหมู่บ้าน. ประชาชาติธุรกิจ.
- สำนักมาตรฐาน การศึกษา สำนักงานสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษาทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2545.ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี. ชุดวิชาการจัดการและการวางแผนธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี. ชุดวิชาสารนิพนธ์. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). 2544. รวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.